

INSTITUT D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

ArxiducLluísSalvador

DEPARTAMENT DE CIÈNCIES SOCIALS
Programació per al Curs 2009-2010.

Maria Antònia París Saurina
Cristina Ruiz Mániz
Agustina Vilaret González
Apol·lònia Nadal Mut

SUMARI

1. ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT.

- 1.1. COMPONENTS:
- 1.2. REUNIÓ DE DEPARTAMENT.
- 1.3. COMPETÈNCIES DELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT.

2. PROGRAMACIÓ DE LES CIÈNCIES SOCIALS, GEOGRAFIA I HISTÒRIA. CURS 2007-2008.

2.1. PRIMER CURS I SEGON CURS

- 2.1.1. OBJECTIUS.
- 2.1.2. CONTINGUTS.
- 2.1.3. METODOLOGIA.
- 2.1.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.1.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.1.6. CRITERIS D'AVUACIÓ.
- 2.1.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.1.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.1.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.1.10. TEMES TRANSVERSALS.

2.2. TERCER CURS.

- 2.2.1. OBJECTIUS.
- 2.2.2. CONTINGUTS.
- 2.2.3. METODOLOGIA.
- 2.2.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.2.5. MÍNIMS EXIGIBLES. TERCER CURS.
- 2.2.6. CRITERIS D'AVUACIÓ.
- 2.2.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.2.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.2.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.2.10. TEMES TRANSVERSALS.

2.3. QUART CURS.

- 2.3.1. OBJECTIUS.
- 2.3.2. CONTINGUTS.
- 2.3.3. METODOLOGIA.
- 2.3.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.3.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.3.6. CRITERIS D'AVUACIÓ.
- 2.3.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.3.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.3.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.3.10. TEMES TRANSVERSALS.

2. 4. BATXILLERAT.

2.4. PRIMER DE BATXILLERAT. HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI.

- 2.4.1. OBJECTIUS.
- 2.4.2. CONTINGUTS.
- 2.4.3. METODOLOGIA.
- 2.4.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

- 2.4.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.4.6. CRITERIS D' AVALUACIÓ.
- 2.4.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.4.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.4.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.4.10. TEMES TRANSVERSALS.

2.5. HISTÒRIA I CULTURA DE LES ILLES BALEARS

- 2.5.1. OBJECTIUS.
- 2.5.2. CONTINGUTS.
- 2.5.3. METODOLOGIA.
- 2.5.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.5.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.5.6. CRITERIS D' AVALUACIÓ.
- 2.5.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.5.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.5.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.5.10. TEMES TRANSVERSALS

2.6. SEGON DE BATXILLERAT. HISTÒRIA D' ESPANYA

- 2.6.1. OBJECTIUS.
- 2.6.2. CONTINGUTS.
- 2.6.3. METODOLOGIA.
- 2.6.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.6.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.6.6. CRITERIS D' AVALUACIÓ.
- 2.6.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.6.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.6.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.6.10. TEMES TRANSVERSALS.

2.7. HISTÒRIA DE L' ART. MODALITAT D' HUMANITATS I CIÈNCIES SOCIALS.

- 2.7.1. OBJECTIUS.
- 2.7.2. CONTINGUTS.
- 2.7.3. METODOLOGIA.
- 2.7.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.7.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.7.6. CRITERIS D' AVALUACIÓ.
- 2.7.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.7.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.7.9. ACTIVITATS COOMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.
- 2.7.10. TEMES TRANSVERSALS.

GEOGRAFIA D' ESPANYA. MODALITAT D' HUMANITATS I CIÈNCIES SOCIALS.

- 2.8.1. OBJECTIUS.
- 2.8.2. CONTINGUTS.
- 2.8.3. METODOLOGIA.
- 2.8.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.
- 2.8.5. MÍNIMS EXIGIBLES.
- 2.8.6. CRITERIS D' AVALUACIÓ.
- 2.8.7. CRITERIS DE RECUPERACIÓ.
- 2.8.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.
- 2.8.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.
- 2.8.10. TEMES TRANSVERSALS.

- 3.RECUPERACIÓ DE LES ASSIGNATURES PENDENTS D'ALTRES CURSOS.
- 4.REVISIÓ DE LES PROPOSTES DE MILLORA DE LA MEMÒRIA ANTERIOR.

1. ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT.

1.1.COMONENTS

El departament està format pels professors següents:

M. Antònia París Saurina. Té assignats els següents grups:

1rA ESO	3 hores setmanals Ciències Socials
1rB ESO	3 íd. Ciències Socials
1rC ESO	3 íd. Ciències Socials
1rD ESO	3 íd Ciències Socials
1rC Tutoria	2h
1r C ESO	1h d'estudi assistit
4tA ESO	3 hores setmanals. Ciències Socials.

Cristina Ruiz Máñez. Té assignats els següents grups:

2nA ESO	3 hores setmanals Ciències Socials
2nC ESO	3 hores setmanals Ciències Socials
2n DESO	3 hores setmanals Ciències Socials
1r B Batx C.Socials	4 hores setmanals Història Món Contemporani
2nA Batx B	4 hores setmanals Geografia d'Espanya.

Agustina Vilaret González. Té assignats els següents grups:

4tB ESO	3 hores setmanals Ciències Socials.
4tC ESO	3 hores setmanals Ciències Socials.
1r BATX	4 hores setmanals Història de les Illes Balears.
2n BATX	4 hores setmanals Història de l'Art.
Cap de Departament	3 hores setmanals

Apol·lònia Nadal Mut . Té assignats els següents grups:

3rA ESO	3 hores setmanals. Ciències Socials.
3rB ESO	3h setmanals.Ciències Socials
3rC ESO	3 h. s. Ciències Socials.
2nA BATX SOCIALS	3h s. Història d'Espanya
2nB BATX TECNOL.	3 h s. Història d'Espanya

Maria Àngeles Sánchez Riobos

2nB ESO	3 hores setmanals
---------	-------------------

1.2. REUNIÓ DE DEPARTAMENT.

El departament es reunirà els dilluns de 12 a 13 hores o sempre que sigui necessari. Setmanalment es canviaran

impressions sobre el desenvolupament del curs i s'intentaran resoldre els problemes que puguin sorgir. Es discutiran, compararan i analitzaran les proves destinades a l'avaluació dels alumnes per tal d'assolir un criteri el més homogeni possible. Després de l'avaluació s'analitzaran els resultats.

1.3.COMPETÈNCIES DELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT

Apart dels càrrecs de cap departament no hi ha cap altre responsable d'activitats.

Les diferents tasques es repartiran entre els membres del departament i les que són inherents al cap de departament serà aquesta qui les realitzarà.

2. PROGRAMACIÓ DE LES CIÈNCIES SOCIALS, GEOGRAFIA I HISTÒRIA. CURS 2009-2010.

2.1. PRIMER CURS i SEGON CURS

2.1.1. OBJECTIUS.

Al llarg del primer i segon curs ens proposam els següents objectius prioritaris:

1. Comprendre el territori com a resultat de la interacció de les societats sobre el medi en el qual es desenvolupen i organitzen.
2. Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics que caracteritzen el medi físic, les interaccions que es donen entre aquests i les que els grups humans estableixen en la utilització de l'espai i dels seus recursos, valorant les conseqüències de tipus econòmic, social, polític i mediambiental.
3. Identificar els processos i mecanismes que regeixen els fets socials i les interrelacions entre fets polítics, econòmics i culturals i utilitzar aquest coneixement per comprendre la pluralitat de causes que expliquen l'evolució de les societats actuals, el paper que homes i dones hi aconsegueixen i els seus problemes més rellevants.
4. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears.
5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears per adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís que faciliti la comprensió de la diversitat de comunitats socials a les quals es pertany.
6. Conèixer, assumir i valorar les característiques específiques del territori i de la identitat històrica i cultural de la Unió Europea tenint en compte les especificitats regionals que la configuren amb una atenció especial a les regions de la Mediterrània.
7. Conèixer i valorar les característiques específiques del territori i de la identitat lingüística i cultural de les Illes Balears, com també de la seva evolució històrica, tenint en compte les especificitats insulars i les seves relacions amb els territoris de parla catalana i amb la resta de les comunitats de l'Estat espanyol.
8. Valorar i respectar el patrimoni cultural, lingüístic, històric, artístic i mediambiental, assumint les responsabilitats que implica la seva conservació. Conscienciar-se de la significació especial que té aquest patrimoni com a manifestació de la memòria col·lectiva i expressió de la identitat pròpia de les Illes Balears.
9. Valorar la diversitat cultural manifestant actituds de respecte i tolerància envers altres cultures i opinions que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar per això a fer-ne un judici.
10. Adquirir i emprar el vocabulari específic que aporten les ciències socials amb precisió i rigor perquè la seva incorporació al vocabulari habitual augmenti la precisió en l'ús del llenguatge i millori la comunicació.
11. Seleccionar informació amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i de la història, per explicar les causes i conseqüències dels problemes i per comprendre el passat històric i l'espai geogràfic.
12. Cercar i seleccionar, comprendre i relacionar, tractar i comunicar de manera organitzada i intel·ligible informació verbal, escrita, gràfica, icònica, estadística i cartogràfica, procedent de fonts diverses, especialment la que proporciona l'entorn físic i social, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació.
13. Utilitzar les imatges i les representacions cartogràfiques per identificar, localitzar i explicar objectes i fets geogràfics, i la seva distribució a diferents escales, amb especial atenció al territori espanyol i molt concretament a les Illes Balears.
14. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen les manifestacions artístiques en la seva realitat social i cultural per valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic, assumint la responsabilitat que suposa

la seva conservació i apreciar-lo com a recurs per a l'enriquiment individual i col·lectiu.

15. Realitzar tasques en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, fonamentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per a la solució dels problemes humans i socials.

16. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciand els seus valors i bases fonamentals, així com els drets i llibertats com un èxit irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciant actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrant-se solidari amb els pobles, grups socials i persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.

2.1.2. CONTINGUTS.

PRIMER CURS.

Continguts

Continguts comuns

1. - Anàlisi i interpretació dels diferents paisatges geogràfics i històrics i dels elements que els configuren.
2. - Percepció de la realitat geogràfica mitjançant l'observació directa o indirecta. Interpretació i elaboració de gràfics. Lectura, anàlisi i interpretació d'imatges i mapes de diferents escales i característiques.
3. - Adquisició i aplicació del vocabulari geogràfic, històric i artístic bàsic en la realització d'exposicions orals i escrites d'informes i opinions de contingut social.
4. - Coneixement dels medis naturals de la Terra i del seu funcionament com a camí per valorar-los com a riquesa que s'ha de respectar i conservar.
5. - Obtenció d'informació mitjançant fonts diverses (iconogràfiques, arqueològiques, d'obres d'art, escrites, TIC, etc.). Classificació del tipus d'informació que proporcionen i elaboració escrita de la informació obtinguda. Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per a l'estudi de la història, tant en la recerca d'informació com en la comunicació de resultats.
6. - Localització en el temps i en l'espai dels períodes, les cultures i les civilitzacions i els esdeveniments històrics. Coneixement del concepte de periodització en la història. Nocions elementals de temps històric. Ús de la cronologia i periodització. Representació gràfica de seqüències temporals.
7. - Identificació de causes i conseqüències dels fets històrics i dels processos d'evolució i canvi relacionant-los amb els factors que els van originar.
8. - Coneixement i interpretació dels elements bàsics que caracteritzen les manifestacions artístiques més rellevants en el seu context històric.
9. - Valoració de l'herència cultural i del patrimoni artístic com a riquesa que s'ha de preservar i col·laborar en la seva conservació.

Continguts conceptuals

Bloc 1. La Terra i els medis naturals

1. - La representació de la Terra. Aplicació de tècniques d'orientació i localització geogràfica.
2. - Localització en el mapa i caracterització de continents, oceans, mars, unitats del relleu i rius en el món, a Europa, a l'Estat espanyol i a les Illes Balears.
3. - Caracterització dels principals medis naturals, identificació dels components bàsics del relleu, els climes, les aigües i la vegetació i comprensió de les interaccions que mantenen.
4. - El clima: elements, factors, característiques i distribució. Aigües i formacions vegetals.
5. - Els grans medis naturals del món. Regions polars i subpolars, serralades alpines, espais tropicals, zona temperada, amb especial referència als medis temperats d'Europa i de la península Ibèrica.
6. - Observació i interpretació d'imatges representatives d'aquests espais naturals. Valoració de la diversitat com a riquesa que cal conservar.
7. - La varietat natural de l'espai europeu. La configuració del relleu, els climes i els paisatges vegetals, les xarxes hidrogràfiques. El medi físic de les Illes Balears i de la península Ibèrica en el context natural d'Europa.
8. - Descripció i anàlisi del fet insular: unitat i diversitat del medi físic balear. El fet insular en el context europeu i mediterrani.
9. - Els grups humans i la utilització del medi: anàlisi de les seves interaccions. Riscs naturals, degradació i polítiques correctores. Presa de consciència de les possibilitats que el medi ofereix i disposició favorable per

contribuir al manteniment de la biodiversitat i a un desenvolupament sostenible.

Bloc 2. Societats prehistòriques, primeres civilitzacions i edat antiga

1. - La mesura i la representació gràfica del temps històric. La periodificació històrica: la prehistòria i la història, els conceptes.
2. - El procés d'hominització. Caçadors i recol·lectors. Canvis produïts per la revolució neolítica. Aspectes significatius de la prehistòria en el territori espanyol. L'art prehistòric. El megalitisme a les Illes Balears: la cultura talaiòtica.
3. - Les primeres civilitzacions urbanes. Egipte i Mesopotàmia. Art i cultura.
4. - El món clàssic (I). Grècia: fonaments de la cultura europea. La polis. La democràcia atenesa. L'hel·lenisme. Art i cultura: anàlisi de manifestacions artístiques significatives.
5. - El món clàssic (II). Roma: la civilització romana i la unitat del món mediterrani. Les formes d'organització econòmica, administrativa i política romanes. Art i cultura.
6. - La Hispània romana. Conquesta i romanització. La ciutat i la forma de vida urbana. La integració de les Illes Balears al món romà.
7. - Origen i expansió del cristianisme.
8. - La crisi i el final de l'Imperi romà. Les invasions germàniques i el fraccionament de la unitat mediterrània.

Continguts procedimentals

1. Identificació de diferents fonts d'informació (cartogràfiques, fotogràfiques, estadístiques, icòniques, textuales). Lectura de les distintes fonts.
2. Localització de punts en el globus mitjançant longitud-latitud i d'unitats físiques bàsiques.
3. Representació cartogràfica de la distribució de terres, mars i clima.
4. Anàlisi del deteriorament mediambiental.
5. Realització de jocs de simulació.
6. Identificació i classificació de fonts històriques primàries i secundàries.
7. Interpretació de textos, mapes i imatges.
8. Interpretació i elaboració d'organigrames i mapes conceptuals senzills.
9. Localització a eixos temporals i mapes temàtics.

Continguts actitudinals

1. Interès per descobrir i conèixer territoris i diferents tipus de paisatges.
2. Disposició favorable a la conservació i millora del medi natural.
3. Consciència dels greus problemes als quals s'enfronta la vida humana sobre el planeta.
4. Sensibilitat i preocupació pel treball rigorós en la recerca i interpretació d'informacions històriques.
5. Disposició activa a la cooperació per conservar les restes i vestigis del passat.
6. Sensibilitat i interès per desenrotllar uns criteris i un gust estètic personal en l'observació de les obres d'art.
7. Disposició oberta a cercar part de l'explicació de fets actuals en els seus antecedents històrics.
8. Respecte per la diversitat i riquesa del patrimoni històric-artístic.
9. Actitud oberta cap a la diversitat d'opinions.
10. Participació activa en accions de grup.

Metodologia

Els eixos metodològics que vertebraran l'assignatura seran, d'acord amb les disposicions legals vigents, els següents:

- La diversitat individual i del grup respecte de les capacitats cognitives, les motivacions i els interessos envers el coneixement.
- El principi de diversitat.
- Les aportacions de la psicologia cognitiva. El constructivisme permet orientar la recerca d'estratègies metodològiques i les tècniques didàctiques per afavorir l'aprenentatge significatiu i funcional en contextos diferents.
- L'organització de l'aula i la utilització dels recursos didàctics.
- La utilització de fonts i recursos didàctics variats de forma seqüenciada i progressiva per obtenir informació, per interpretar-la i comunicar-la de manera eficaç i comprensible, posant especial èmfasi en les T.I.C
- Recursos relacionats amb l'àrea a Internet (mapes virtuals, bases de dades, estadístiques) i als mitjans de comunicació (documentals, debats, notícies, pel·lícules), al costat dels materials tradicionals (llibre de text, la pissarra, mapes, textos per comentar, diapositives artístiques, transparències).
- La cosmovisió de l'alumnat

- La compressió lectora a partir de diferents tipus de textos: diari, manual de l'alumne,...
- Així doncs, pretenem un ensenyament el més personalitzat possible, a través d'un mètode dinàmic amb participació de l'alumnat i, sempre que hi hagi la possibilitat, partirem del coneixement de l'entorn pròxim i personal.
- Les fases més habituals que utilitzarem pel desenvolupament de les diferents unitats didàctiques seran:
- Presentació del tema objecte d'estudi i plantejar interrogants que portin a la reflexió personal, incitin al diàleg i, com a conseqüència, permeten al professor detectar el grau de coneixement i les idees prèvies dels alumnes.
  - Presentació de les idees fonamentals mitjançant recursos gràfics, cartogràfics i documentals.
  - Desenvolupament dels continguts a través d'una exposició ordenada i clara dels fets i conceptes.
  - Activitats encaminades a la reestructuració i consolidació dels continguts a partir de diferents activitats, recursos i dinàmiques.
  - Activitats de síntesis.

Materials i recursos didàctics

El llibre de text que utilitzaran els alumnes de Primer curs és:

AA VV. Cives 1. Ciències Socials, Geografia i Història. Editorial Vicens Vives, 2007.

A més a més s'utilitzaran els següents recursos:

a) Recursos bibliogràfics:

- Llibres de consulta.
- Articles.
- Diccionaris.
- Enciclopèdies.
- Atlas.

b) Recursos audiovisuals:

- projeccions de vídeo i DVD.
- projecció de diapositives, CD roms i altres muntatges audiovisuals (Power Point, etc.)
- recursos informàtics i web

c) Materials diversos:

- Mapes murals
- Plànols urbans
- Material per a tasques manuals (fang, pintures, etc.)

Criteris d'avaluació

1. Localitzar llocs o espais en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques i obtenir informació sobre l'espai representat a partir de la llegenda i la simbologia i comunicar les conclusions de forma oral o escrita.
2. Localitzar en un mapa els elements bàsics que configuren el medi físic mundial, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears (oceans i mars, continents, unitats de relleu i rius) i caracteritzar els trets que predominen en un espai concret.
3. Comparar els trets físics més destacats (relleu, clima, aigües i elements biogeogràfics) que formen els grans medis naturals del planeta, amb especial referència a l'Estat espanyol i a les Illes Balears, localitzar-los en l'espai representat i relacionar-los amb les possibilitats que ofereixen als grups humans.
4. Identificar i explicar alguns exemples dels impactes que l'acció humana té sobre el medi natural, analitzar-ne les causes i els efectes i reflexionar sobre les mesures i conductes que serien necessàries per limitar-los.
5. Utilitzar les convencions i unitats cronològiques i les nocions d'evolució i canvi aplicant-les als fets i processos referits a la prehistòria i història antiga del món, de la península Ibèrica i de les Illes Balears en l'àmbit mediterrani.
6. Identificar les principals diferències entre caçadors i recol·lectors. Exposar els canvis que va suposar la revolució neolítica en l'evolució de la humanitat i valorar la seva importància i les conseqüències en comparar-los amb els elements que van constituir les societats depredadores.
7. Caracteritzar i valorar la cultura talaiòtica com a manifestació específica del megalitisme a les Illes Balears.
8. Identificar els trets més rellevants que caracteritzen les primeres civilitzacions urbanes i les seves aportacions a l'evolució de la humanitat.
9. Caracteritzar els trets essencials de la civilització grega, identificant els elements originals d'aquesta i valorant el seu paper i la seva gran aportació a la civilització occidental. Reconèixer els elements culturals i artístics bàsics.
10. Caracteritzar els trets més significatius de la civilització romana, valorar la transcendència de la romanització per a la pervivència del seu llegat en la cultura occidental, especialment a Hispània i esmentar el seu llegat a les Illes Balears.
11. Fer una lectura comprensiva de fonts d'informació escrita de contingut geogràfic o històric i comunicar la

informació obtinguda de manera correcta per escrit.

Mínims exigibles

- Llegir i interpretar plànols i mapes de diferents categories i escales. Situar un punt segons longitud i latitud.
- Localitzar en un mapa mut físic un mínim comprès entre 10 i 55 accidents geogràfics a cada un dels següents continents: Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica i Oceania.
- Localitzar en un mapa físic de la Península Ibèrica un mínim de 20 accidents geogràfics.
- Localitzar en un mapa de Mallorca els principals accidents geogràfics.
- Conèixer les característiques del medi físic de les Illes Balears.
- Enumerar almenys tres formes d'impacte ambiental degradant a causa de l'activitat humana. Explicar-ne les causes, les conseqüències i les possibles solucions.
- Explicar el concepte i indicar quan i on es desenvoluparen els següents períodes: Paleolític, Neolític i Edat dels Metalls.
- Conèixer algunes de les manifestacions de la Cultura Talaiòtica.
- Explicar el paper del faraó, de la religió i de les construccions arquitectòniques a l'Antic Egipte.
- Explicar els fonaments de la civilització grega.
- Saber explicar les bases sociopolítiques i econòmiques de l'Imperi Romà.
- Conèixer les civilitzacions posteriors a la descomposició de l'Imperi Romà: germànics, bizantins i carolingis.
- Identificar alguns dels trets (cronologia, vestigis, etc.) de Mallorca a les èpoques abans esmentades.
- Assistir a classe amb regularitat.
- Realitzar les activitats proposades (treballs, informes, etc.). Presentar les conclusions de manera clara, ordenada i neta en el termini previst.
- Participar en les activitats del grup mostrant respecte i tolerància.

SEGON CURS

Continguts

Continguts comuns

- Lectura i interpretació de dades i gràfics demogràfics. Transformació de la informació estadística en informació gràfica.
- Localització en el temps i en l'espai de períodes i esdeveniments històrics. Identificació de nocions de simultaneïtat i evolució. Representació gràfica de seqüències temporals.
- Estudi de causes i conseqüències en els fets i processos històrics distingint-ne la naturalesa. Identificació de la multiplicitat causal en els fets socials. Anàlisi del paper social dels homes i de les dones en la història.
- Adquisició i aplicació del vocabulari bàsic sobre població, societat i economia en la realització d'exposicions orals i escrites.
- Recerca, obtenció i selecció d'informació de l'entorn, de fonts escrites, iconogràfiques, gràfiques, audiovisuals i proporcionades per les tecnologies de la informació.
- Reconeixement d'elements bàsics que caracteritzen els estils artístics i lectura i/o interpretació d'obres significatives considerant-ne el context. Valoració de l'herència cultural i del patrimoni artístic com a riquesa que s'ha de preservar i col·laborar en la seva conservació.
- Recerca i anàlisi de la relació entre aspectes de l'època medieval o moderna i el temps actual.

Bloc 1. Població i societat

La població: distribució, variables i comportaments demogràfics. Aplicació dels conceptes bàsics de demografia a la comprensió dels comportaments demogràfics actuals, anàlisi i valoració de les seves conseqüències en el món,

Europa i a l'Estat espanyol. Lectura i interpretació bàsica de dades i gràfics demogràfics. Moviments migratoris. Les estructures demogràfiques. Diferències segons nivells i models de desenvolupament. Les societats actuals. Estructura i diversitat. Desigualtats, processos de canvi i conflictes. Caracterització de la societat europea, espanyola i de la comunitat balear. Immigració i integració. La diversitat cultural dels grups humans. El poblament. Poblament rural i poblament urbà. L'espai urbà. Urbanització del territori en el món actual. Funcions, estructura i jerarquia urbana. Models d'estructura urbana. Forma de vida i problemes urbans. La població espanyola: evolució, creixement demogràfic, distribució i contrastos regionals. Projecció de futur. L'especificitat demogràfica de les Illes Balears: caracterització de la societat balear. Les ciutats espanyoles: evolució i transformacions espacials. El sistema urbà i les transformacions territorials a les Illes Balears.

Bloc 2. Les societats preindustrials

1. Edat mitjana

Les invasions i la fi del món antic: Bizanci. L'Islam i la seva expansió. L'Imperi carolingi. La societat, l'economia i el poder a l'Europa feudal: senyors, clergues i pagesos. El ressorgir de la ciutat i de l'intercanvi comercial. Burgesia i organització gremial. La cultura i l'art medieval : romànic i gòtic. El paper de l'Església. La península Ibèrica a l'edat mitjana. Al-Andalus i els regnes cristians. Organització dels territoris musulmans, trets més importants i evolució. Cultura i art. La configuració dels regnes cristians peninsulars: panoràmica general i evolució territorial. La forma de vida a les ciutats cristianes i musulmanes. Cultura i art a la península Ibèrica. Convivència de les tres cultures: cristians, musulmans i jueus. L'expansió mediterrània de la Corona d'Aragó. El Regne de Mallorca: conquesta i repoblació. Les institucions i l'economia. El Regne privatiu de Mallorca. Els estaments. Art gòtic mallorquí. Arquitectura religiosa i civil.

2. Edat moderna

La crisi del món medieval i els orígens del món modern. Configuració de l'estat modern a Europa. L'enfortiment del poder reial. Humanisme i Renaixement. Renovació ideològica , crisi religiosa i Reforma. Cultura i art del Renaixement. Evolució política i econòmica a la Península Ibèrica a l'època moderna. La monarquia autoritària dels Reis Catòlics. El descobriment i colonització d'Amèrica i el seu impacte econòmic. La monarquia hispànica dels segles XVI i XVII. La Mediterrània de l'època. Les Illes Balears a l'època moderna. Conflictes interns i tensió social: les Germanies. La lluita per l'hegemonia i el relleu del poder polític: L'Europa del Barroc. Transformacions polítiques i econòmiques. Art i cultura.

CONTINGUTS PROCEDIMENTALS.

1. Identificació de diferents fonts d'informació (cartogràfiques, fotogràfiques, estadístiques, icòniques, textuais). Lectura de les distintes fonts.
2. Localització de punts en el globus d'unitats físiques i polítiques bàsiques.
3. Representació cartogràfica de la distribució poblacional i urbana.
4. Anàlisi del deteriorament mediambiental i de l'acció de l'ésser humà al medi.
5. Realització de jocs de simulació.
6. Identificació i classificació de fonts històriques primàries i secundàries.
7. Interpretació de textos, mapes, imatges i documents audiovisuals.
8. Interpretació i elaboració d'organigrames i mapes conceptuals senzills.
9. Localització a eixos temporals i mapes temàtics.
10. Utilització de les TIC aplicades a la matèria

CONTINGUTS ACTITUDINALS.

1. Interès per descobrir i conèixer territoris i diferents tipus de paisatges humans i naturals.
2. Disposició favorable a la conservació i millora del medi natural.
3. Consciència dels greus problemes als quals s'enfronta la vida humana sobre el planeta.
4. Sensibilitat i preocupació pel treball rigorós en la recerca i interpretació d'informacions històriques.
5. Disposició activa a la cooperació per conservar les restes i vestigis del passat.

6. Sensibilitat i interès per desenrotllar uns criteris i un gust estètic personal en l'observació de les obres d'art.
7. Disposició oberta a cercar part de l'explicació de fets actuals en els seus antecedents històrics.
8. Respecte per la diversitat i riquesa del patrimoni històric-artístic.
9. Actitud oberta cap a la diversitat d'opinions.
10. Participació activa en accions de grup.

Criteris d'avaluació 2on ESO

- Descriure els factors que condicionen els comportaments demogràfics, utilitzant els conceptes bàsics de demografia. Identificar les variables i les tendències predominants al món. Conèixer la distribució de la població mundial. Interpretar mapes temàtics sobre població i elaborar gràfics senzills. Aplicar aquests coneixements a l'anàlisi de la població de les Illes Balears dins el context del règim demogràfic espanyol: desequilibris i conseqüències. Amb aquest criteri es pretén avaluar si es coneixen, i l'alumnat és capaç d'expressar utilitzant el vocabulari geogràfic adequat, les tendències del creixement i les seves causes i conseqüències utilitzant aquests coneixements per explicar els contrastos, problemes i perspectives que actualment hi ha al món, a l'Estat espanyol i a les Illes Balears: envelliment, immigració, etc.
- Identificar els trets característics de la societat espanyola actual i distingir la varietat de grups socials que la formen, l'augment de la diversitat que genera la immigració, reconèixer la pertinença al món occidental i exposar alguna situació que reflecteixi desigualtat social. Amb aquest criteri es tracta d'avaluar si es coneixen els principals trets de l'organització social a l'Estat espanyol i a les Illes Balears, si s'identifiquen els canvis produïts en els últims temps (en la família, en l'origen o procedència dels habitants, en la mobilitat social, en els valors, etc.), si hi reconeixen característiques comunes de les societats desenvolupades occidentals i si s'identifiquen algunes evidències de desigualtat o discriminació a causa de l'origen o la pertinença a un grup social.
- Saber com s'articula l'espai urbà. Analitzar el creixement de les àrees urbanes, la diferenciació funcional dels espais urbans i els problemes que s'hi plantegen, aplicant aquest coneixement a exemples representatius de ciutats espanyoles i a la caracterització de l'espai de les Illes Balears. Valorar els avantatges i els inconvenients de la vida urbana, fent referència a exemples propers a l'alumnat. Amb aquest criteri es tracta d'avaluar que es coneixen les causes que provoquen l'augment de la població urbana i el creixement de les ciutats. Es tracta també d'avaluar, a través d'exemples propers, si s'identifiquen les diferents funcions de l'espai urbà i es proposen mesures que contribueixin a millorar algun dels problemes de la vida a ciutat.
- Destacar la transcendència de la ruptura de la unitat del món mediterrani i la configuració de tres models diferents de civilització: Bizanci, Islam i la cristiandat occidental. Amb aquest criteri es tracta de valorar la coexistència de tres models ben diferenciats de civilització: Bizanci, Islam i la cristiandat occidental, especialment la riquesa cultural que van suposar i de posar esment a la convivència de les distintes comunitats i cultures a la península Ibèrica.
- Identificar i descriure els aspectes socials, econòmics, polítics, ideològics i culturals que caracteritzen l'Europa feudal. Conèixer les funcions desenvolupades pels diferents estaments socials i reconèixer la seva evolució fins a l'aparició de l'Estat modern. Amb aquest criteri es tracta de comprovar si es reconeixen els elements bàsics que caracteritzen l'economia feudal, el paper social dels diferents estaments i les relacions entre senyors i pagesos, i d'identificar els canvis socials, culturals i artístics que introdueix el renaixement de les ciutats i l'enfortiment progressiu de l'autoritat monàrquica fins a l'aparició de l'Estat modern.
- Situar en el temps i en l'espai les diverses unitats polítiques que es van succeir i/o van coexistir a la península Ibèrica durant l'edat mitjana, molt especialment l'antic Regne de Mallorca, analitzant-ne els aspectes comuns i les peculiaritats. Comprendre la transcendència cultural de l'edat mitjana, reconèixer els estils artístics (art islàmic, romànic i gòtic) i la seva contribució a la riquesa del patrimoni historicoartístic. Valorar el patrimoni de l'Estat espanyol i en particular el de les Illes Balears. Reconèixer exemples de la pervivència del seu llegat cultural i artístic. Es pretén avaluar que s'identifiquen les diferents etapes en la formació i consolidació dels regnes cristians i d'Al-Andalus, les característiques polítiques, econòmiques i culturals fonamentals i que se'n reconeix l'aportació cultural i artística a partir de l'anàlisi d'algunes obres rellevants i, en particular, la pervivència d'aquests elements en els nuclis urbans d'origen cristià i musulmà a la península i a les Illes Balears.
- Reconèixer els canvis de mentalitat que caracteritzen la modernitat i, en concret, identificar els trets bàsics del pensament humanista i de les societats del Renaixement. Entendre la crisi de l'Església i l'aparició de la Reforma dins aquest context. Aquest criteri vol comprovar si s'entén la renovació ideològica que significa el pensament humanista, si se'n reconeixen els seus trets característics i l'aportació del pensament i dels avanços de la ciència i la tècnica en la construcció de l'edat moderna.
- Distingir els principals moments de la formació i evolució de l'estat modern i destacar les característiques

més rellevants de la monarquia hispànica i de l'imperi colonial espanyol. Valorar la importància de l'ampliació del món conegut. Aquest criteri intenta comprovar que s'identifiquen les diferents etapes de la monarquia hispànica i les seves característiques polítiques, com són la unió dinàstica dels Reis Catòlics, l'Imperi europeu de Carles V i l'Imperi hispànic de Felip II, així com el relleu en l'hegemonia europea i que es reconeix la importància econòmica i política per a Espanya i per a Amèrica del descobriment i la formació de l'Imperi colonial espanyol.

- Identificar les característiques bàsiques dels principals estils artístics de l'edat moderna (Renaixement i Barroc) i contextualitzar-los. Conèixer les principals manifestacions artístiques i culturals per valorar-ne la significació com a patrimoni històric de l'Estat espanyol i en particular de les Illes Balears. Aplicar aquest coneixement a l'anàlisi d'algunes obres d'art rellevants i representatives d'aquests estils. Es tracta de comprovar que diferencien els elements bàsics dels estils artístics de l'edat moderna (Renaixement i Barroc), i apliquen aquest coneixement a l'anàlisi d'obres rellevants amb el reconeixement de la significació d'alguns autors espanyols, particularment del Segle d'Or.
- Realitzar de manera individual i en grup, amb l'ajuda del professor o professora, un treball senzill de caràcter descriptiu sobre algun fet o tema en què utilitzin fonts diverses (observació, premsa, bibliografia, pàgines web, etc.), seleccionin la informació pertinent, la integren en un esquema o guió i comuniquin els resultats de l'estudi amb correcció i amb el vocabulari adequat. Interpretar i elaborar diferents tipus de mapes, croquis, gràfics i taules estadístiques utilitzant-los com a font d'informació i mitjans d'anàlisi i síntesi. Aquest criteri intenta avaluar en quina mesura l'alumnat és capaç de planificar i dur a terme un petit treball de síntesi o indagació, seleccionar la informació pertinent en funció de l'objectiu proposat, organitzar-la adequadament i presentar les conclusions correctament. D'altra banda, permet comprovar si assumeix amb responsabilitat les seves tasques, particularment les que li corresponen com a membre d'un grup.

Els continguts conceptuals comptaran, així, el 50% de la nota global, mentre que els continguts de caràcter procedimental ho faran amb un 40% i els actitudinals un 10%. Els treballs copiats o presentats de manera inadequada o sense seguir les instruccions del professorat no seran avaluats o, en cas de còpia, computaran negativament.

2.1.3. METODOLOGIA.

Els eixos metodològics que vertebraran l'assignatura seran, d'acord amb les disposicions legals vigents, els següents:

- La diversitat individual i del grup respecte de les capacitats cognitives, les motivacions i els interessos envers el coneixement.
- El principi de diversitat.
- Les aportacions de la psicologia cognitiva. El constructivisme permet orientar la recerca d'estratègies metodològiques i les tècniques didàctiques per afavorir l'aprenentatge significatiu i funcional en contextos diferents.
- L'organització de l'aula i la utilització dels recursos didàctics.
- La utilització de fonts i recursos didàctics variats de forma seqüenciada i progressiva per obtenir informació, per interpretar-la i comunicar-la de manera eficaç i comprensible, posant especial èmfasi en les T.I.C
- Recursos relacionats amb l'àrea a Internet (mapes virtuals, bases de dades, estadístiques) i als mitjans de comunicació (documentals, debats, notícies, pel·lícules), al costat dels materials tradicionals (llibre de text, la pissarra, mapes, textos per comentar, diapositives artístiques, transparències).
- La cosmovisió de l'alumnat

Així doncs, pretenem un ensenyament el més personalitzat possible, a través d'un mètode dinàmic amb participació de l'alumnat i, sempre que hi hagi la possibilitat, partirem del coneixement de l'entorn pròxim i personal.

Les fases més habituals que utilitzarem pel desenvolupament de les diferents unitats didàctiques seran:

-Presentació del tema objecte d'estudi i plantejar interrogants que portin a la reflexió personal, incitin al diàleg i, com a conseqüència, permeten al professor detectar el grau de coneixement i les idees prèvies dels alumnes.

-Presentació de les idees fonamentals mitjançant recursos gràfics, cartogràfics, telemàtics i documentals.

-Desenvolupament dels continguts a través d'una exposició ordenada i clara dels fets i conceptes.

-Activitats encaminades a la reestructuració i consolidació dels continguts a partir de diferents activitats, recursos i dinàmiques.

-Activitats de síntesi.

-Lectura d'un text, article, biografia, etc... relacionat amb la unitat treballada. Aquesta lectura treballarà la comprensió i la consolidació dels coneixements adquirits durant la unitat, alhora que formarà part del projecte de promoció de la lectura del centre.

2.1.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

El llibre de text que utilitzaran els alumnes de Primer curs és:

AA VV. Cives 1. Ciències Socials, Geografia i Història. Editorial Vicens Vives, 2007.

El llibre de text que utilitzaran els alumnes de Segon curs és:

AA VV. Cives 2. Cències Socials, Geografia i Història. Editorial Vicens Vives, 2008.

A més a més s'utilitzaran els següents recursos:

a) Recursos bibliogràfics:

Llibres de consulta.

Articles.

Diccionaris.

Enciclopèdies.

Atlas.

b) Recursos audiovisuals:

projeccions de vídeo i DVD.

projecció de diapositives, CD roms i altres muntatges audiovisuals (Power Point, etc.)

recursos informàtics i web

bloc de l'assignatura (www.arxisocials.wordpress.com)

c) Materials diversos:

Mapes murals

Plànols urbans

Jocs memo, cronològics, etc

2.1.5. MÍNIMS EXIGIBLES.

Primer Curs.

-Llegir i interpretar plànols i mapes de diferents categories i escales. Situar un punt segons longitud i latitud.

-Localitzar en un mapa mut físic un mínim comprès entre 10 i 55 accidents geogràfics a cada un dels següents continents: Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica i Oceania.

-Localitzar en un mapa físic de la Península Ibèrica un mínim de 20 accidents geogràfics.

-Localitzar en un mapa de Mallorca els principals accidents geogràfics.

-Conèixer les característiques del medi físic de les Illes Balears.

-Enumerar almenys tres formes d'impacte ambiental degradant a causa de l'activitat humana. Explicar-ne les causes, les conseqüències i les possibles solucions.

- Explicar el concepte i indicar quan i on es desenvoluparen els següents períodes: Paleolític, Neolític i Edat dels Metalls.

- Conèixer algunes de les manifestacions de la Cultura Talaiòtica.

-Explicar el paper del faraó, de la religió i de les construccions arquitectòniques a l'Antic Egipte.

-Explicar els fonaments de la civilització grega.

-Saber explicar les bases sociopolítiques i econòmiques de l'Imperi Romà.

-Identificar alguns dels trets (cronologia, vestigis, etc.) de Mallorca a les èpoques abans esmentades.

-Assistir a classe amb regularitat.

-Realitzar les activitats proposades (treballs, informes, etc.). Presentar les conclusions de manera clara, ordenada i neta en el termini previst.

-Participar en les activitats del grup mostrant respecte i tolerància.

Segon Curs.

-Situar les Comunitats Autònomes d'Espanya.

- Localitzar 20 ciutats a un mapa polític d'Espanya

-Situar els municipis i nuclis urbans de Mallorca.

-Localitzar el 70% dels països europeus; localitzar-ne entre un 25 i un 55 % dels altres continents.

-Conèixer la desigual distribució de la població que existeix al món, a Europa i a Espanya.

-Explicar els moviments migratoris. Migració europea i intercontinental.

-Indicar les diferències entre: indústries de base, indústries de béns d'equipament i indústries de béns de consum.

-Situar en un mapa les grans regions industrials en el món.

-Enumera les característiques fonamentals del turisme que arriba a Espanya i a les Illes Balears.

-Situar en un mapa els països de la Unió Europea i les seves capitals. Conèixer les principals institucions europees i les seves funcions.

-Conèixer els principals trets de la civilització i religió musulmana.

-Saber situar cronològicament la vinculació de Mallorca al món islàmic.

-Citar les aportacions més importants de la Civilització Islàmica a l'agricultura. Identificar algunes restes d'aquesta

època a Mallorca.

- Conèixer els estaments de la societat feudal i explicar el funcionament d'un feu o d'un monestir.
- Explicar la ciutat i les fires.
- Conèixer la casa, el taller i el gremi de l'artesà.
- Entendre els aspectes bàsics de la situació política i geogràfica dels Estats Cristians de la Península Ibèrica entre els segles XII i XV.
- Explicar la incorporació de Mallorca a la confederació catalano-aragonesa. Institucions i societat mallorquina.
- Conèixer els canvis econòmics, socials, polítics i culturals que es van donar a Europa i a Mallorca al llarg de l'Època Moderna (segles XVI-XVIII).
- Conèixer els principals trets i l'evolució històrica d'Europa al segle XVIII.
- Analitzar el cicle de revolució política que es produí entre 1776 i 1848, avaluant la seva importància en la configuració del nostre sistema polític, social i econòmic.
- Assistir a classe amb regularitat.
- Realitzar les activitats proposades (treballs, informes, exàmens, etc.). Presentar-les de manera clara, ordenada i neta en el termini previst.
- Participar en les activitats del grup mostrant respecte i tolerància.

2.1.7. AVALUACIÓ I RECUPERACIÓ

La nota de l'avaluació es basarà en els resultats obtinguts en els diferents continguts (Coneixements, procediments i actituds). Coneixements: exàmens, i petits treballs d'investigació. Procediments: deures, treball i participació en l'aula. Actituds: vers la matèria, professorat, companys/es, comportament general. Es valoraran conceptes, procediments i actituds de forma global.

Per a l'alumnat de 1rA, 1rB, 1rC i 1rD, els tants per cent que corresponen a cada un dels blocs són: als de coneixements el 40%, als procediments el 30%, a les actituds el 30%.

Per a l'alumnat de 2on d'ESO A, B, C i D, els continguts conceptuals comptaran el 50% de la nota global, mentre que els continguts de caràcter procedimental ho faran amb un 40% i els actitudinals un 10%

Per a recuperar una avaluació negativa l'alumne haurà de demostrar la superació de la manca de coneixements i habilitats deficitàries i, si és el cas, la rectificació d'actituds negatives. Pretenem que això pugui fer-se a través del ritme de treball que cada alumne segueixi al llarg de l'any, però una forma pot ser també a través de l'aplicació d'unes proves i treballs específics.

En cas que l'alumne tingui l'assignatura pendent del curs anterior, rebrà orientacions del professor per tal de poder reforçar les mancances pertinents i poder seguir el curs amb normalitat. Si el professor ho veu convenient podrà aplicar una prova durant el segon trimestre.

2.1.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

L'atenció a la diversitat la concretam de la forma següent:

-Proposant reflexions inicials senzilles a través de les quals es fàcil detectar el nivell de coneixements previs i la motivació dels alumnes i, conseqüentment, valorar l'atenció que s'haurà de donar a cada un d'ells i les estratègies més adequades.

-Diversificant les activitats d'ensenyament i aprenentatge a partir de les quals es poden detectar les dificultats.

-Selecció d'activitats de diferent grau de complexitat tenint en compte les capacitats i interessos dels alumnes.

En cas de la necessitat d'adaptacions curriculars, es treballarà en col·laboració amb el Departament d'Orientació.

2.1.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.

Pels alumnes de primer han estat programades les següents sortides:

-Activitats coordinades pel Govern de les Illes Balears: Museu de Mallorca, Vida quotidiana dels romans.

-Visita a un espai característic del clima i la vegetació mediterrània (per determinar segons disponibilitat de transport)

-Tot depenent de l'actitud de l'alumnat, el departament es reserva la possibilitat de relitzar més sortides o altres activitats complementàries que puguin sorgir al llarg del curs i que tinguin qualque relació amb el programa de l'assignatura.

Pels alumnes de Segon Curs estan programades:

-Activitats programades per entitats públiques o privades relacionades amb qualsevol dels continguts de l'assignatura: Museu de Mallorca, Caixa Fòrum, Fundació Sa Nostra, Es Baluard, organismes públics oficials, etc

-Una visita a les sales dedicades a l'època Musulmana del Museu de Mallorca

-Palma gòtica, renaixentista i barroca: Catedral, Almudaina, Sant Francesc, etc.

- Itineraris d'anàlisi de la trama urbana de Palma.

En tot cas, les visites poden variar segons les circumstàncies.

2.1.10. TEMES TRANSVERSALS.

Una gran part dels continguts actitudinals constitueixen elements per a l'educació moral i cívica i de l'educació per a la pau.

L'estudi de la geografia i de les interaccions del medi físic i l'home proporciona alguns fonaments de l'educació ambiental.

L'estudi de la perspectiva espacial dels comportaments humans proporciona una base per a l'educació vial.

El reconeixement dels greus problemes als quals s'enfronta la vida humana sobre la terra constitueix una base important de l'educació per a la salut.

L'estudi de l'estructura professional de la població constitueix un bon moment per l'educació per la igualtat de sexes.

2.2. . TERCER CURS.

2.2.1. OBJECTIUS .

Al llarg del tercer curs d'ESO ens proposam els següents objectius prioritaris:

1. Identificar, localitzar i analitzar els elements bàsics que caracteritzen el medi físic, les interaccions que es donen entre aquests i les que els grups humans estableixen en la utilització de l'espai i dels seus recursos, valorant les conseqüències de tipus econòmic, social, polític i mediambiental.
2. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears.
3. Conèixer els principals conceptes i factors relacionats amb la Geografia de la població
4. Conèixer les característiques de les grans àrees geogràfiques del món.
5. Conèixer les característiques i principals problemes del sector primari.
6. Conèixer les característiques i principals problemes del sector secundari.
7. Conèixer les característiques i principals problemes del sector terciari.
8. Conèixer els instruments, tècniques i procediments del treball geogràfic.
9. Analitzar críticament les informacions que ens proporcionen els mitjans de comunicació de masses; i realitzar treballs de síntesi que recullin les distintes informacions que s'han manejat i avaluar els llenguatges audiovisuals.
10. Participar de forma responsable i activa en les tasques individuals i col·lectives.

2.2.2. CONTINGUTS DEL TERCER CURS.

CONCEPTES.

Primer trimestre:

Bloc I. El marc físic

Tema 1. El relleu: marc físic de les activitats humanes

1. Les grans unitats del relleu terrestre
2. Europa: el relleu, els rius i les costes
3. Espanya: les unitats de relleu, les costes i els rius
4. Illes Balears: El relleu i les costes

Tema 2. Els paisatges de la terra

1. Els paisatges de les zones climàtiques de la terra
2. Els paisatges d'Europa
3. Els paisatges d'Espanya: oceànica o atlàntica, mediterrània, interior i d'alta muntanya

Bloc II. Activitat econòmica i espai geogràfic

Tema 3. Organització econòmica de les societats

1. El funcionament de l'activitat econòmica
2. Els factors de producció
3. L'economia de mercat
4. Els agents econòmics
5. El mercat laboral

Segon Trimestre

Tema 4. L'agricultura, la ramaderia i la pesca

1. El sector primari. Les activitats agràries
2. Els paisatges agraris
3. L'agricultura de subsistència
4. L'agricultura de mercat
5. La pesca. Tipus de pesca

Tema 5. La indústria i l'energia

1. Les matèries primeres
2. Les fonts d'energia tradicionals
3. Les fonts d'energia alternatives
4. La indústria
5. Classificació de les indústries. L'empresa industrial
6. El procés i el treball industrial
7. Localització de la indústria al món

Tema 6. Els servicis. El desenvolupament del turisme

1. Les activitats terciàries
2. El sector terciari al món d'avui
3. El turisme i els seus efectes

Tema 7. El comerç i els transports

1. L'activitat comercial
2. El comerç internacional actual
3. Fluxos i blocs comercials
4. Els transports

Tema 8. L'economia espanyola

1. L'agricultura i la ramaderia a Espanya
2. Els paisatges agraris a Espanya
3. La pesca a Espanya
4. L'energia i la mineria a Espanya
5. Les activitats industrials a Espanya
6. Comerç, transports i comunicacions a Espanya
7. El turisme a Espanya

Tema 9. La població i l'economia balear

1. La població de les Balears i com està distribuïda
2. Activitats agràries i ramaderes. La pesca
3. Minería, energia i indústria
4. Els servicis. El comerç i el transport
5. Els servicis. El turisme i els seus efectes

Tercer Trimestre

Bloc III. Organització política i espai geogràfic

Tema 10. L'organització política de les societats

1. L'Estat com a organització política de la societat
2. L'exercici del poder. La democràcia
3. Estats democràtics i no democràtics
4. L'Estat entre la globalització i la regionalització
5. Tractats, declaracions i organitzacions supranacionals
6. Les organitzacions no governamentals (ONG)

Tema 11. la Unió Europea

1. El procés de creació de la Unió Europea
2. La Unió Europea

3. Les institucions de la Unió Europea
4. la política agrària i pesquera de la Unió
5. Els grans eixos industrials de la Unió Europea
6. Els serveis, el comerç i les comunicacions a la Unió Europea
7. L'Estat espanyol a la Unió Europea

Tema 12. Organització política del territori

1. Espanya: una monarquia parlamentària
2. Organització territorial d'Espanya
3. L'Estat de les Autonomies
4. L'Autonomia de les Illes Balears
5. L'Organització territorial de les Illes Balears
6. La societat espanyola i balear

Tema 13. La globalització: cap a un sistema mundial

Tema 14. L'organització de l'espai

1. La globalització i l'espai urbà
2. Desigualtats territorials i socials
3. La ciutat difusa
4. Els nous espais de les àrees metropolitanes
5. Els problemes ambientals

Tema 15. Els fenòmens migratoris

PROCEDIMENTS.

-Tractament de la informació a partir de la percepció dels paisatges geogràfics de l'entorn o d'imatges, de fonts orals i de documents visuals, cartogràfics i estadístics, inclosos els proporcionats per les tecnologies de la informació i la comunicació. Comunicació oral o escrita de la informació obtinguda.

-Lectura i interpretació de plànols, mapes i fotografies aèries de característiques i escales diferents, i elaboració de plànols i mapes a partir d'informacions obtingudes a partir de mitjans diversos (observació directa, dades estadístiques, bases de dades, etc.)

-Identificació i causalitat de diferents tipus de projeccions i de símbols cartogràfics.

-Lectura, identificació, anàlisi i interpretació dels diferents paisatges geogràfics i dels elements que els configuren.

-Obtenció i registre de dades referides als sectors de l'activitat econòmica a partir de diferents fonts (des de l'observació directa fins a informacions escrites i gràfiques).

-Lectura i interpretació de gràfics i diagrames de diferents tipus i elaboració d'aquests a partir de taules i quadres econòmics.

-Anàlisi de paisatges industrials i agraris per mitjà de la lectura d'imatges.

-Recerca, selecció i registre d'informacions actuals relatives a qüestions d'actualitat a partir dels mitjans de comunicació.

-Lectura, interpretació i elaboració de quadres estadístics, mapes i gràfics sobre qüestions actuals.

-Anàlisi comparativa i avaluació crítica de dues o més informacions proporcionades pels mitjans de comunicació de masses, sobre un fet o qüestió d'actualitat.

-Presentació clara i ordenada dels treballs, utilitzant i combinant formes diferents d'expressió (exposició oral, articles periodístics, audiovisuals, etc.).

Explicació multicausal

-Anàlisi de les interdependències d'escala en l'explicació dels fets geogràfics (influència dels fenòmens mundials sobre els locals i viceversa).

-Integració en una perspectiva global d'estudi geogràfic de les distintes anàlisis sectorials (físiques, demogràfiques, econòmiques, culturals, etc.), realitzades sobre un determinat territori o en diferents àmbits.

-Preparació i realització de debats entorn dels problemes derivats de les repercussions de les activitats econòmiques sobre el territori, amb especial referència a l'àmbit de les Illes Balears.

Indagació /Investigació

-Realització de treballs de síntesi o petites investigacions sobre processos i fenòmens de geografia econòmica, preferentment de caràcter local, comarcal o insular.

ACTITUDS.

-Rigor crític i curiositat científica

-Conscienciació dels grans problemes derivats de l'impacte de les activitats humanes en diferents territoris, àmbits i escales.

-Reconeixement de la fragilitat del medi natural, del caràcter finit dels recursos naturals i de la necessitat de racionalitzar-ne l'explotació.

Respecte i ajut mutu

-Rebuig del repartiment desigual dels recursos entre els pobles del planeta i solidaritat amb els que sofreixen per la falta de recursos i aliments.

-Presència de consciència de la responsabilitat col·lectiva en la consecució de la pau.

-Rebuig de qualsevol tipus de discriminació per raó de sexe, edat, raça, nacionalitat, religió, etc.

Valoració i conservació del patrimoni

-Defensa del patrimoni natural i cultural davant qualsevol agressió derivada de l'impacte de les activitats humanes.

Conscienciació de la importància del sector turístic en l'economia de les Illes Balears i de la necessitat del seu desenvolupament harmònic amb el medi ambient.

2.2.3. METODOLOGIA.

Pretenem un ensenyament el més personalitzat possible, a través d'un mètode dinàmic amb participació de l'alumnat. Sempre que sigui possible partirem del coneixement de l'entorn.

La referència a la geografia d'Espanya, Balears, Mallorca i Palma serà una constant al llarg del desenvolupament de l'assignatura; de manera que l'alumne pugui percebre, de forma tangible, la realitat geogràfica que està treballant de manera general. Així mateix li permetrà conèixer millor l'espai geogràfic al qual li ha tocat viure i afavorirà la seva valoració i respecte.

Aplicarem les següents tècniques de treball intel·lectual:

-Presentació per part del professor amb el suport del material complementari disponible. Sempre que es pugui partirem del bagatge intel·lectual previ dels alumnes, dels seus coneixements i experiència vital.

-Comprensió per part de l'alumnat, interpretació i interrelació de dades i l'extrapolació a unes tendències.

-Aplicació dels coneixements a una sèrie d'exercicis que abarquin els objectius d'observació, anàlisi, interrelació, interpretació, globalització i síntesi.

- En alguns casos realització de petits projectes d'investigació lliure.

2.2.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

Els alumnes tenen com a material de l'assignatura el llibre de text:

Cives. Ciències socials, geografia 3. Editorial Vicens Vives. 2007

A més a més disposaran de materials diversos: un conjunt de mapes físics i polítics, mapes, apunts de classe, etc.

A més a més s'utilitzaran els següents recursos:

a) Recursos bibliogràfics:

Atlas

Llibres de consulta.

Articles.

Diccionaris.

Enciclopèdies.

Es recomanaran lectures complementàries a aquells alumnes que tinguin interès en conèixer amb més detall els diferents aspectes treballats a classe. Es fomentarà l'ús de la biblioteca del centre, així com de les de fora del centre.

b) Recursos audiovisuals:

projeccions de vídeo i DVD.

projecció de diapositives, CD roms i altres muntatges audiovisuals (Power Point, etc.)

recursos informàtics i web

c) Materials diversos:

Mapes murals

Plànols urbans

2.2.5. MÍNIMS EXIGIBLES. TERCER CURS.

- Localitzar els principals accidents geogràfics (relleu, mars, costes, rius, deserts, etc) de cada un dels continents.

- Localitzar els principals accidents geogràfics (relleu, mars, costes, rius) d'Europa
- Localitzar els principals accidents geogràfics de la Península Ibèrica.
- Localitzar els principals accidents geogràfics de les Illes Balears.
- Conèixer els elements que caracteritzen els paisatges agraris
- Conèixer les característiques i els diferents tipus d'agricultura de subsistència
- Conèixer les característiques i els diferents tipus d'agricultura de mercat
- Saber explicar els principals problemes de la pesca
- Conèixer la localització de les fonts d'energia tradicionals
- Localitzar la indústria al món
- Conèixer les característiques i la classificació del sector terciari
- Definir i diferenciar la balança comercial i la balança de pagaments
- Citar les característiques del comerç internacional actual
- Caracteritzar els sectors de l'economia espanyola i de les Illes Balears
- Explicar els elements dels estats democràtics
- Localitzar els països europeus i les seves capitals
- Localitzar els principals països a cada un dels següents continents: Àsia, Àfrica i Amèrica.
- Explicar el procés de formació de la Unió Europea.
- Reconèixer les principals institucions de la Unió Europea. Localitzar els països i capitals de la Unió Europea
- Saber el mapa de l'Estat de les Autonomies
- Identificar i conèixer les funcions de les institucions autonòmiques de les Illes Balears
- Conèixer els contrastos nord-sud, les diferències de riquesa i els camins del creixement
- Superar les proves objectives de diferents tipus que es convoquin en cada avaluació
- Saber sintetitzar diferents tipus de documents
- Saber realitzar, llegir i comentar diferents tipus de gràfiques
- Realitzar les tasques proposades (treballs, informes, etc.) i presentar-les de manera clara, ordenada i neta en el termini previst
- Assistir a classe amb regularitat, correcció en les actituds, respecte pel dret a l'educació dels demés i disposició, en tot moment, del material didàctic de l'assignatura
- Participar de forma responsable i activa en les tasques individuals i col·lectives mostrant respecte i tolerància

2.2.6.

criteris d'avaluació

1. Identificar els principals agents i institucions econòmiques així com les funcions que exerceixen en el marc d'una economia cada vegada més interdependent i aplicar aquest coneixement a l'anàlisi i valoració d'algunes realitats econòmiques actuals.
2. Conèixer, identificar i valorar els aspectes geogràfics de l'entorn com a resultat de les interaccions entre el medi natural i l'activitat humana. Distingir els principals tipus de recursos naturals i la seva distribució al món. Valorar-ne la importància social i comprendre la necessitat d'explotar-los racionalment. Percebre i descriure els efectes mediambientals de les activitats humanes, particularment a l'Estat espanyol i a les Illes Balears. Conèixer plantejaments i mesures de defensa del medi ambient i manifestar interès i respecte pel medi.
3. Caracteritzar els principals sistemes d'explotació agrícola i ramadera existents en el món, localitzar-ne alguns exemples representatius, i utilitzar aquesta caracterització per analitzar la problemàtica del sector agrari a l'Estat espanyol i a les Illes Balears.
4. Descriure les transformacions que, en els camps de les tecnologies, l'organització empresarial i la localització, s'estan produint en les activitats, els espais i paisatges industrials; localitzar i caracteritzar els principals centres de producció en el món i a l'Estat espanyol, i analitzar les relacions d'intercanvi que s'estableixen entre països i zones.
5. Identificar el desenvolupament i la transformació recent de les activitats terciàries per entendre els canvis que es produeixen tant en les relacions econòmiques com socials. Conèixer els principals eixos de transport i comunicacions i els fluxos d'intercanvi comercial, amb especial referència a Europa, a l'Estat espanyol i a les Illes Balears.

6. Identificar i localitzar en el mapa de l'Estat espanyol les comunitats autònomes i les seves capitals, els estats d'Europa i els principals països i àrees geoeconòmiques i culturals del món, reconèixer l'organització territorial, els trets bàsics de l'estructura i organització politicoadministrativa de l'Estat espanyol i la seva pertinença a la Unió Europea.
7. Descriure els trets geogràfics comuns i diversos que caracteritzen l'espai geogràfic espanyol i explicar el paper que juguen els principals centres d'activitat econòmica i els grans eixos de comunicació com a organitzadors de l'espai i com la seva localització es relaciona amb els contrastos regionals.
8. Analitzar indicadors socioeconòmics de diferents països i utilitzar aquest coneixement per reconèixer els desequilibris territorials en la distribució dels recursos. Explicar els factors que originen les desigualtats al món i les seves conseqüències i mostrar sensibilitat davant les desigualtats.
9. Analitzar la situació espanyola i balear com a exemple representatiu de les tendències migratòries en l'actualitat, identificar-ne les causes, relacionar-ho amb el procés de globalització i d'integració econòmica que s'està produint, així com identificar les conseqüències tant per al territori receptor com per als països emissors, manifestant actituds de solidaritat en la valoració d'aquest fenomen.
10. Identificar les característiques del fet geogràfic de la insularitat i analitzar-ne, en relació amb el context territorial de les Illes Balears, les implicacions en la consideració i percepció de l'espai físic i en els diferents àmbits de l'activitat humana, valorant les diferències insulars de caire geogràfic, cultural, socioeconòmic, etc. Conèixer, interpretar i valorar el procés de terciarització que s'ha donat a les Illes Balears al llarg de la segona meitat del segle XX.
11. Descriure algun cas que demostrï les conseqüències mediambientals de les activitats econòmiques i els comportaments individuals, discriminar les formes de desenvolupament sostenible que són nocives per al medi ambient i aportar algun exemple dels acords i les polítiques internacionals per frenar-ne el deteriorament.
12. Utilitzar fonts diverses (gràfics, croquis, mapes temàtics, bases de dades, imatges, fonts escrites) per obtenir, relacionar i processar informació sobre fets socials i comunicar les conclusions de manera organitzada i intel·ligible utilitzant les possibilitats que ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació.
13. Utilitzar amb rigor la informació obtinguda de fonts diverses i exposar opinions raonades en participar en debats sobre qüestions d'actualitat pròximes a la vida de l'alumne i manifestar actituds de solidaritat.

2.2.7. CRITERIS D'AVALUACIÓ I RECUPERACIÓ.

La nota de l'avaluació es basarà en els resultats obtinguts en els diferents continguts (Coneixements, procediments i actituds). Coneixements: exàmens, i petits treballs d'investigació. Procediments: deures, treball i participació en l'aula. Actituds: vers la matèria, professorat, companys/es, comportament general. La valoració de conceptes, procediments i actituds es farà de forma global.

Per a recuperar una avaluació negativa l'alumne haurà de demostrar la superació de la manca de coneixements i habilitats deficitàries i, si és el cas, la rectificació d'actituds negatives. Pretenem que això pugui fer-se a través del ritme de treball que cada alumne segueixi al llarg de l'any, però una forma pot ser també a través de l'aplicació d'unes proves específiques.

2.2.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

L'atenció a la diversitat la concretarem de la forma següent:

-Proposant reflexions inicials senzilles a través de les quals es faci fàcil detectar el nivell de coneixements previs i la motivació dels alumnes i, conseqüentment, valorar l'atenció que s'haurà de donar a cada un d'ells i les estratègies més adequades.

-Selecció d'activitats finals de diferent grau de complexitat tenint en compte les capacitats i interessos dels alumnes.

En cas de la necessitat d'adaptacions curriculars, es treballarà en col·laboració amb el Departament d'Orientació.

2.2.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.

Per aquest curs proposem:

A finals del primer trimestre excursió a la possessió de Planícia

Durant el segon trimestre excursió a l'illa d'Eivissa.
Visita a Raixa.

2.2.10. TEMES TRANSVERSALS.

Una gran part dels continguts actitudinals constitueixen elements per a l'educació moral i cívica i de l'educació per a la pau.

L'estudi de la geografia i de les interaccions del medi físic i l'home proporciona alguns fonaments de l'educació ambiental.

L'estudi de la perspectiva espacial dels comportaments humans proporciona una base per a l'educació vial.

El reconeixement dels greus problemes als quals s'enfronta la vida humana sobre la terra constitueix una base important de l'educació per a la salut.

2.3. QUART CURS

2.3.1. OBJECTIUS

1. Entendre la cronologia i la periodització de la història.
2. Conèixer els trets generals de la història universal des de la Prehistòria fins a finals de l'Edat Mitjana.
3. Conèixer els canvis econòmics, socials, polítics i culturals que es van donar a Europa i a Mallorca al llarg de l'Època Moderna (segles XVI-XVIII).
4. Conèixer els principals trets i l'evolució històrica d'Europa al segle XVIII.
5. Analitzar el cicle de revolució política que es produí entre 1776 i 1848, avaluant la seva importància en la configuració del nostre sistema polític, social i econòmic.
6. Conèixer les transformacions que va suposar la Revolució Industrial.
7. Conèixer els principals processos polítics de la segona meitat del segle XIX: nacionalisme, moviment obrer, imperialisme, etc.
8. Conèixer i comprendre les causes, el desenvolupament i les conseqüències de les dues guerres mundials.
9. Realitzar una anàlisi comparativa d'obres artístiques de diferents èpoques, per comprendre l'evolució de l'art i de la cultura a distintes societats.
10. Conèixer alguns esdeveniments de la història d'Espanya i de Mallorca en particular produïts durant el segle XX.
11. Realitzar petites investigacions històriques a partir del plantejament d'hipòtesis i de recollida de dades obtingudes de fonts diferents.
12. Participar de forma responsable i activa a les tasques individuals i col·lectives.

2.3.2. CONTINGUTS QUART CURS

CONCEPTES

Primer trimestre:

Tema 0

Introducció a la història: conceptes i cronologia.

BLOC I.

Història Moderna

Tema 1

Humanisme
Reforma
Renaixement.

Tema 2

La Monarquia autoritària:
els Reis Catòlics

Tema 3

Els grans descobriments geogràfics
Cultures precolombines
Colonització d'Amèrica

Tema 4

L'Imperi dels Austries

Tema 5

El segle del Barroc
L'Absolutisme
L'art Barroc

BLOC II

Tema 6

El segle XVIII: la crisi de l'Antic Règim
La Il·lustració
Revolució Americana
Reformisme Borbònic

SEGON TRIMESTRE

Tema 7

Liberalisme i Nacionalisme
La Revolució Francesa.
L'Imperi Napoleònic
Restauració
Revolucions liberals i nacionals

Tema 8

La Revolució Industrial

Tema 9

Espanya al segle XIX

BLOC III

LES GRANS TENSIONS INTERNACIONALS

Tema 10

L'Imperialisme i el Colonialisme

Tema 11

L'art del segle XIX

Tema 12

El període d'entreguerres: Revolució Russa
EUA: Felços anys vint i Crac del 29
El feixisme italià
El nazisme a Alemanya

Tema 13

Temps de confrontació a Espanya (1902-1939)

TERCER TRIMESTRE

BLOC IV

Tema 14

La Segona Guerra Mundial i les seves conseqüències

Tema 15

Un Món Bipolar

Tema 16

Espanya durant el franquisme

BLOC V

Tema 17

Espanya en democràcia

Tema 18

La Unió Europea

Tema 19

El Món actual

Tema 20

L'Art del segle XX

PROCEDIMENTS

1. Elaboració d'eixos i quadres cronològics.
2. Avaluació crítica de les fonts històriques i elaboració de síntesis a partir d'informacions diverses.
3. Recollida d'informació per realitzar monografies.
4. Identificació dels factors que generen els canvis de les societats o èpoques històriques i diferenciació entre els que són estructurals i els que són conjunturals.
5. Realització de resums, exercicis de síntesi i esquemes de contingut.
6. Consultar atlas històrics i elaborar mapes històrics.
7. Localització correcta d'obres artístiques fonamentals dins el període històric corresponent.

8. Anàlisi dels elements bàsics del llenguatge plàstic i visual i les manifestacions i expressions artístiques contemporànies, utilitzant l'art com a font d'informació global.

ACTITUDS

1. Predisposició a cercar una part de l'explicació de situacions i fets actuals en els seus antecedents històrics.
2. Defensa dels drets humans i de les llibertats.
3. Rebuig de la utilització de la guerra com a forma de solucionar conflictes.
4. Valoració positiva dels assoliments del moviment obrer en el segle XIX.
5. Postura crítica davant l'imperialisme i la falta de drets que comporta en els països colonitzats.
6. Actituds de curiositat i recerca davant del coneixement artístic i de les cultures del passat.
7. Respecte i apreciació del patrimoni artístic de la humanitat.
8. Respecte i valoració de la diversitat històrica i cultural d'Espanya.
9. Curiositat i valoració del patrimoni històric de la nostra comunitat.
10. Rigor i autoexigència en el plantejament, desenvolupament i realització de les tasques.
11. Tolerància i valoració positiva de la diversitat d'opinions ideològiques, religioses davant les qüestions del món actual.
12. Interès per estar ben informat i actitud crítica davant la informació rebuda.
13. Actitud oberta davant llenguatges i estètiques contemporànies inicialment rebutjades.
14. Valoració positiva de l'interès, la feina diària, l'assistència i l'actitud a classe.

2.3.3. METODOLOGIA

Pretenem un ensenyament el més personalitzat possible, a través d'un mètode dinàmic amb participació de l'alumnat. Sempre que sigui possible partirem del coneixement de l'entorn.

Pel que fa a 'estudi històric, escollirem com a àmbit d'estudi la nostra realitat: Mallorca, Balears, Espanya.

Aplicarem les següents tècniques de treball intel·lectual:

- Presentació per part del professor amb el suport del material complementari disponible. Sempre que es pugui partirem del bagatge intel·lectual previ dels alumnes, dels seus coneixements i experiència vital.
- Comprensió per part de l'alumnat, interpretació i interrelació de dades i l'extrapolació a unes tendències.
- Aplicació dels coneixements a una sèrie d'exercicis que abarquen els objectius d'observació, anàlisi, interrelació, interpretació, globalització i síntesi.

Com a mitjans didàctics recomanem que cada alumne compti amb un llibre de text i un atlas geogràfic i/o històric. L'instarem a la utilització de la premsa diària, diccionaris específics i bibliografia complementària.

Respecte al pla de lectura la metodologia de la classe implica, després de l'explicació de la professora, una lectura comprensiva en veu alta del llibre de text, practicant i resolent els problemes que sorgeixen. Així mateix, segons ho requeresqui el tema, es donaran lectures complementàries en fotocòpies. També es plantejarà la lectura obligatòria d'un llibre de context històric contemporani (LEVI: "Si això és un home", Spiegelman: "Maus" o altres.

2.3.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS

El llibre d'ajut i suport és: AA.VV. Cives. Ciències socials, història. Editorial Vicens Vives. 2008

A més a més, s'utilitzaran els següents recursos:

a) Recursos bibliogràfics:

- Llibres de consulta
- Articles
- Diccionaris
- Enciclopèdies
- Atlas històrics

Es recomanaran lectures complementàries a aquells alumnes que tinguin interès en conèixer amb més detall els diferents aspectes treballats a classe. Solen ser obres de lectura fàcil i curtes.

Es fomentarà l'ús de la biblioteca del centre, així com de les de fora.

b) Recursos audiovisuals i informàtics.

c) Materials diversos:

- Mapes murals
- Premsa

2.3.5. MÍNIMS EXIGIBLES. QUART CURS.

En acabar el curs els alumnes han de saber:

-Conèixer el model demogràfic, econòmic i social i polític de tipus tradicional que hi havia a Europa als segles XVI, XVII i XVIII.

- Explicar els canvis que es varen produir en el món rural i en el món urbà durant el segle XVIII.
- Explicar el significat del terme Revolució Industrial.
- Identificar tres idees bàsiques de la Il·lustració.
- Conèixer les característiques del despotisme il·lustrat.
- Situat algunes intervencions dels il·lustrats a Espanya.
- Explicar les causes, protagonistes, fases i conseqüències de la Revolució Francesa.
- Identificar les principals característiques de la història política europea durant la primera meitat del segle XIX.
- Analitzar la pervivència i l'evolució dels assoliments revolucionaris.
- Situat els processos d'unificació d'Itàlia i Alemanya.
- Indicar raonadament quin era el futur del capitalisme, segons Marx.
- Assenyalar les diferències principals entre marxistes i anarquistes.
- Relacionar el creixement econòmic assolit per les grans potències europees, en les darreres dècades del XIX i la seva expansió imperialista.
- Localitzar els grans imperis colonials.
- Identificar les principals característiques de l'Impressionisme i del Modernisme.
- Explicar les causes i les conseqüències principals de la Primera i de la Segona Guerra Mundial.
- Comentar una tendència artística de l'art contemporani (de pintura o d'arquitectura).
- Relacionar la II República i la Guerra Civil Espanyola.
- Realitzar les tasques proposades i presentar-les de manera clara, ordenada i neta en els terminis previstos.
- Assistir a classe amb regularitat, correcció en les actituds, respecte pel dret a l'educació dels demés, disposició, en tot moment, del material didàctic de l'assignatura.
- Claredat expositiva: oral i escrita.
- Comprensió oral i escrita.
- Suficient capacitat d'interpretació de diferents fonts històriques.
- Capacitat d'indagació.
- Actitud crítica i autònoma envers la informació.
- Participar de forma responsable i activa en les tasques individuals i col·lectives.

2.3.6.CRITERIS D'AVUACIÓ .

1. Identificar els trets fonamentals de l'economia, la societat, la política i la cultura de l'Europa de l'Antic Règim.
2. Identificar els trets fonamentals de les revolucions burgeses.
3. Explicar les transformacions econòmiques i socials que implica la Revolució Industrial.
4. Raonar les bases de la ideologia marxista i anarquista.
5. Situar cronològicament i comparar obres d'art d'un mateix gènere (arquitectura, escultura i pintura) representatives dels segles XIX i XX . Indicar els elements en comú i les diferències.
- 3.Situat els processos d'unificació d'Itàlia i Alemanya.
4. Relacionar el creixement econòmic de les potències europees i la seva expansió imperialista.
5. Descriure els principals períodes de la Història d'Espanya del segle XX.
- 6.Situat cronològicament i geogràficament i caracteritzar les grans transformacions i conflictes mundials que han tingut lloc en aquest segle. Aplicar aquest coneixement per a la comprensió d'alguns dels problemes internacionals més destacats.
7. Identificar i descriure les característiques de les principals tendències artístiques desenvolupades durant aquest segle.
8. Valorar el treball a classe i el quadern.

2.3.7.CRITERIS D'AVUACIÓ I RECUPERACIÓ.

La nota de l'avaluació es basarà en els resultats obtinguts en els diferents continguts (Coneixements, procediments i actituds). Coneixements: exàmens, i petits treballs d'investigació. Procediments: deures, treball i participació en l'aula. Actituds: vers la matèria, professorat, companys/es, comportament general. La valoració de conceptes, procediments i actituds es farà de forma global.

Per a recuperar una avaluació negativa l'alumne haurà de demostrar la superació de la manca de coneixements i habilitats deficitàries i, si és el cas, la rectificació d'actituds negatives. Pretenem que això pugui fer-se a través del ritme de treball que cada alumne segueixi al llarg de l'any, però una forma pot ser també a través de l'aplicació d'unes proves específiques.

Per aquells alumnes que segueixen el quart curs i hagin estat avaluats negativament en l'àrea de socials del curs anterior, consideram necessari una atenció personalitzada durant tot el curs. Creim útil realitzar unes proves específiques sobre els continguts no superats durant el segon trimestre.

2.3.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

L'atenció a la diversitat la concretam de la forma següent:

- Proposant reflexions inicials senzilles a través de les quals es fàcil detectar el nivell de coneixements previs i la motivació dels alumnes i, conseqüentment, valorar l'atenció que s'haurà de donar a cada un d'ells i les estratègies més adequades.
- Diversificant les activitats d'ensenyament i aprenentatge a partir de les quals es poden detectar les dificultats.
- Selecció d'activitats finals de diferent grau de complexitat tenint en compte les capacitats i interessos dels alumnes.

2.3.9. ACTIVITATS EXTRAESCOLARS.

Per aquest curs proposam almenys dues sortides per estimular els descobriments fora de l'aula i aplicar coneixements adquirits, o bé per ser-ne punt de partida. Les sortides programades són:

Al primer trimestre s'optarà per una de les tres sortides següents.

- Visita al Castell de Sant Carles.

Al segon trimestre:

- Es farà una excursió d'un dia a l'illa d'Eivissa o Formentera.
- Itinerari per conèixer els edificis modernistes de Palma.

Al tercer trimestre:

- Visita a les institucions: Parlament, Consell Insular de Mallorca i Ajuntament.

El Departament es reserva la possibilitat d'organitzar un viatge d'estudis per als alumnes de quart d'ESO.

2.3.10. TEMES TRANSVERSALS.

Una gran part dels continguts actitudinals són elements per a l'educació moral i cívica i de l'educació per la pau.

Els continguts conceptuals i procedimentals proporcionen una informació sobre institucions polítiques, normes jurídiques, pautes socials, etc., que constitueix el marc per l'educació cívica.

Les disciplines d'aquest curs tenen una connexió molt clara amb l'educació per la igualtat d'oportunitats de sexes. A l'estudiar algunes èpoques concretes es farà una especial referència a la situació de les dones i a l'àmbit privat i domèstic ja que és on històricament més s'ha projectat el paper de la dona.

2.4. PRIMER DE BATXILLERAT.HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI

Objectius

1. Comprendre els principals processos i esdeveniments històrics rellevants del món contemporani, ubicar-los en el temps i l'espai, destacar-ne, si s'escau, la seva importància sobre fets del present.
2. Identificar els aspectes econòmics, socials, polítics, tecnològics i culturals que caracteritzen els esdeveniments històrics i els processos de canvi.
3. Establir les relacions entre els estats durant els segles XIX i XX i les causes i conseqüències que tingueren a escala europea i mundial.
4. Analitzar situacions i problemes del present des d'una perspectiva global i valorar-ne els orígens i les relacions d'interdependència.
5. Valorar positivament la democràcia, la llibertat i la solidaritat davant problemes socials, defensar els valors democràtics i els drets humans i lluitar contra discriminacions i injustícies.
6. Entendre la història com un procés en constant reelaboració i aplicar idees amb caràcter crític, així com revisar-ne d'altres amb les noves informacions, i corregir estereotips i prejudicis.
7. Saber utilitzar les diverses fonts per a l'estudi històric: la pròpia realitat, les fonts històriques, els mitjans de comunicació o les noves tecnologies. Obtenir hipòtesis mitjançant la selecció, interpretació i relació de les diverses informacions.
8. Comunicar les conclusions i hipòtesis amb un llenguatge correcte, utilitzant el vocabulari i terminologia històrica adients.
9. Realitzar petites investigacions de caire històric i treballs de síntesi, ja sigui de manera individual o en petits grups de manera que puguin fer servir les diverses fonts primàries i secundàries, i adquirir així hàbits de rigor intel·lectual.

10. Dominar la cronologia, les realitats històriques de curta i llarga durada i el temps històric, i analitzar la successió de fets i la possible simultaneïtat d'aquests.

Continguts

Continguts comuns

- Ubicació dels processos històrics en el temps i l'espai. Ús de la cronologia.
- Interrelació entre els components econòmics, socials, polítics i culturals dels diversos esdeveniments històrics.
- Identificació dels canvis i processos que configuren el món actual, establint relacions de causalitat i destacant-ne les conseqüències.
- Treball amb les fonts: documents històrics, textos historiogràfics, fonts iconogràfiques, dades, mapes, premsa, noves tecnologies, etc.
- Elaboració de síntesis, conclusions i treballs d'investigació de manera ordenada i rigorosa.
- Ús adequat de la terminologia històrica específica.
- Conscienciació de la parcialitat i complexitat de la història.
- Defensa dels drets, deures i llibertats, i valoració de les institucions cíviques i democràtiques.
- Acceptació i interès per la pluralitat.
- Estima pel patrimoni històric i les manifestacions artísticoculturals.

Bloc 1. Les transformacions de finals del segle XVIII: l'inici de les revolucions

1. La crisi de l'antic règim

- Demografia d'antic règim i economia agrària.
- La societat estamental.
- La monarquia absolutista.
- Pensament polític i econòmic de la il·lustració.
- Despotisme il·lustrat.

2. La revolució industrial

- Canvis demogràfics i agraris.
- La protoindústria. Les indústries tèxtil i siderúrgica. Progressos tècnics.
- Els transports i el desenvolupament del comerç.
- La difusió de la industrialització.
- La segona revolució industrial.
- Conseqüències socials de la industrialització.
- Capitalisme i crisis capitalistes.

3. L'origen dels estats contemporanis

- La independència dels Estats Units.
- La Revolució Francesa.
- L'imperi napoleònic.

Bloc 2. Del nacionalisme a l'imperialisme

1. Les revolucions burgeses liberals i els nacionalismes

- La Restauració.
- Les revolucions liberals burgeses: 1820, 1830 i 1848.
- La independència de l'Amèrica llatina.
- Nacionalisme. Les unificacions d'Alemanya i d'Itàlia.

2. Els canvis socials al segle XIX

- La societat de classes.
- Els primers moviments obrers: ludisme, cartisme i socialisme utòpic.
- El sindicalisme.
- Les doctrines: el marxisme, l'anarquisme i el socialisme.
- Les associacions internacionals de treballadors.

3. L'imperialisme

- L'Anglaterra victoriana, la III República francesa i l'Alemanya de Bismarck.
- Els imperis plurinacionals: l'austrohongarès, el rus i el turc.
- Causes del colonialisme.
- Els grans imperis colonials. L'hegemonia britànica.
- El repartiment d'Àfrica: el Congrés de Berlín.
- Conseqüències del colonialisme.

Bloc 3. Les tensions del segle XX

1. Les relacions internacionals al tombant del segle XX i la Primera Guerra Mundial

- El sistema d'aliances prebèl·liques.
- Causes profundes i immediates de la Primera Guerra Mundial.

- El conflicte armat (1914-1918).
- Conseqüències: la pau i la Societat de Nacions.
- 2. La Revolució Russa i l'URSS
  - La Rússia tsarista i la Revolució de 1905.
  - Les revolucions de febrer i octubre de 1917.
  - La formació de l'URSS.
  - El comunisme de guerra i la NEP.
  - L'estalinisme.
- 3. L'economia d'entreguerres
  - Els feliços anys 20.
  - El crac de 1929. La Gran Depressió.
  - Les solucions: el New Deal i el sistema Keynes.
- 4. La crisi de les democràcies i les dictadures feixistes dels anys 30
  - La crisi de la democràcia. La República de Weimar.
  - El feixisme italià.
  - El nazisme.
- 5. La Segona Guerra Mundial
  - Les causes del conflicte.
  - El desenvolupament de la guerra (1939-1945).
  - L'antisemitisme i el genocidi jueu.
  - Les conseqüències de la guerra. Tractats de pau.
  - L'Organització de les Nacions Unides.

Bloc 4. Del conflicte est-oest al conflicte nord-sud i entre civilitzacions

1. La guerra freda
  - L'inici de la guerra freda i l'enfrontament d'ideologies.
  - Les tensions i conflictes durant la guerra freda.
  - La coexistència pacífica.
  - El bloc comunista: l'URSS fins a Gorbatxov, les democràcies populars i les particularitats de Xina i Iugoslàvia.
  - El bloc capitalista: el creixement dels EUA, Japó i les potències industrials asiàtiques i la formació de la Unió Europea (objectius, institucions i organització política d'Europa).
2. La descolonització i el Tercer Món
  - La independència de les colònies asiàtiques.
  - La independència d'Àfrica.
  - La creació d'Israel: inici del conflicte àrab-israelià.
  - El Tercer Món i els països no alineats.
  - Les característiques del subdesenvolupament.
  - Iberoamèrica al segle XX.
3. Perspectives del món actual
  - La caiguda del comunisme i la nova Europa.
  - Els centres de poder mundial i la configuració geopolítica del món.
  - El fonamentalisme islàmic i l'enfrontament entre civilitzacions.
  - Els principals focus de conflictes. Discriminació. Terrorisme.
  - La revolució científicotècnica.
  - L'estat del benestar i la desigual distribució. La societat de consum.
  - Ecologisme, pacifisme, feminisme i les ONG.
  - La influència dels mitjans de comunicació. La globalització.

Continguts procedimentals

-Comprensió i aplicació del temps històric.

Ús de la cronologia per conèixer, mesurar i representar gràficament el temps històric identificant les simultaneïtats i les successions.

Identificació i diferenciació de les diferents categories temporals: estructura, conjuntura i fet.

Elaboració d'eixos i de síntesis cronològiques.

-Adquisició d'informació històrica.

-Elaboració i interpretació de mapes històrics.

-Domini de la terminologia específica de la matèria.

-Recerca, obtenció i recopilació de dades, referències, testimonis i notícies de la història a partir de fonts

d'informació primàries i secundàries.

- Interpretació de la informació històrica.

- Plantejament i comprovació d'hipòtesis formulades sobre qüestions històriques.

- Identificació, selecció, comparació i classificació de les manifestacions històriques segons la seva tipologia (política, social, ideològica, econòmica, cultural, artística).

- Establiment de relacions i interdependències entre diversos fets històrics.

- Reconeixement de les diverses causes que afecten els esdeveniments històrics i que condueixen bé als canvis, bé a les continuïtats.

- Anàlisi i transmissió de la informació històrica.

- Elaboració de conclusions, a partir de les informacions obtingudes amb anterioritat, sobre els diferents fets històrics i valoració de les seves repercussions en el present.

- Coneixement i anàlisi de les múltiples interpretacions que pot tenir tot fet històric.

- Redacció de treballs de recerca sobre algun fet històric usant informacions obtingudes a través de fonts de natura diversa.

- Preparació i realització de debats de caràcter històric recent, exposant les opinions amb arguments raonats i recolzats per dades.

Continguts actitudinals

- Interès per estar ben informat i actitud crítica davant la informació i els missatges procedents dels mitjans de comunicació.

- Adopció d'una posició crítica per mitjà del coneixement històric.

- Consciència de la complexitat, parcialitat i provisionalitat de les aproximacions al passat.

- Tolerància, respecte i valoració crítica d'actituds, creences i formes de vida de persones o grups de societats i cultures diferents de la nostra o d'una altra època.

- Rebuig de qualsevol forma de pensar dogmàtica i d'actituds i comportaments etnocèntrics.

Metodologia

La manera d'organitzar la tasca didàctica dins l'aula es basarà en una sèrie d'elements:

Es fomentarà el diàleg, el debat i la confrontació d'idees i d'hipòtesis per a l'adquisició de models de conducta que fomentin la convivència i l'estudi.

Sempre que sigui possible partirem d'allò que els alumnes coneixen i pensen sobre un tema concret. Procurarem connectar amb els seus interessos i necessitats.

Per a la comprensió dels fets i processos històrics es faran activitats adreçades a la identificació de la multicausalitat dels fets socials, la utilització crítica de fonts primàries i secundàries i la contrastació i valoració crítica de les informacions obtingudes de les diverses fonts.

També es proporcionaran activitats adreçades a l'elaboració de treballs de síntesi i es desenvoluparan exercicis relacionats amb l'argumentació i el judici crític procurant l'esment per la qualitat del treball propi.

Els diferents temes seran presentats per un índex o relació de continguts de la unitat. Es dedicarà un temps a recordar alguns dels coneixements necessaris prèviament adquirits, útils per a la comprensió dels continguts desenvolupats en la unitat. En molts casos són conceptes que formen part del vocabulari propi de la disciplina. Al llarg de les unitats, per mitjà de textos expositius, imatges, mapes, gràfics..., es desenvoluparan els continguts.

També es proposaran una sèrie d'exercicis amb la finalitat de conduir l'aprenentatge des de diferents perspectives, insistir en el comentari de documents, les relacions de causa-efecte dels fets, petites investigacions sobre esdeveniments o personatges concrets, anàlisi i utilització de recursos relacionats amb les T.I.C, etc.

A les unitats es treballaran i perfeccionaran les diferents tècniques i procediments d'anàlisi de les fonts d'informació històrica: comentari de textos, mapes, imatges, gràfics, etc

A més a més, es farà una lectura d'un text, article, biografia, etc... relacionat amb la unitat treballada. Aquesta lectura treballarà la comprensió i la consolidació dels coneixements adquirits durant la unitat, alhora que formarà part del projecte de promoció de la lectura del centre.

Finalment l'alumne disposarà d'una breu llista de recursos tant bibliogràfics com filmogràfics.

Es treballaran els valors de defensa i difusió dels fonaments de la convivència, respecte, foment de la sensibilitat pel patrimoni històric i cultural i el respecte a la pluralitat.

La lectura de dues novel·les històriques serà feina obligada al llarg del curs. Entre els llibres següents es proposaren dos a l'alumnat: *Rebel·lió del animals* i *1984* de George Orwell, *El diari* d'Anna Frank, *Maus*, d'Art Spiegelman, *El Guepard* de G. T. Di Lampedusa, *La veritat sobre el caso Savolta*, de E. Mendoza, *El cor de la tenebra*, de Joseph Conrad. La lectura serà avaluada a través d'un examen. Prèviament, però, els llibres seran debatuts i comentats a classe d'acord amb la metodologia de l'assignatura. Aquesta tasca també forma part del pla de promoció de lectura del centre.

Materials i recursos didàctics

El llibre de text que utilitzaran els alumnes de Primer de Batxillerat és: VV AA.: Història del món contemporani. Editorial Vicens Vives. Barcelona 2008.

A més a més s'utilitzaran recursos com:

Llibres de consulta.

Enciclopèdies d'història.

Pel·lícules.

Documentals.

Llibres de lectura.

Recursos audiovisuals i informàtics

Bloc de l'assignatura (www.arxisocials.wordpress.com)

Críteris d'avaluació

1. Identificar les transformacions des de l'antic règim, assenyalar la seva influència diferenciada a les distintes zones del món i distingir entre grans potències i els seus imperis colonials (tots els blocs).
2. Saber situar els fets i esdeveniments dels segles XIX i XX dins un eix cronològic i relacionar les accions individuals i els comportaments col·lectius (tots els blocs).
3. Utilitzar adequadament la terminologia específica, el vocabulari històric i la pluralitat de les interpretacions de les fonts històriques (tots els blocs).
4. Redactar un informe sobre un fet històric contrastant les fonts d'informació i prenent com a referent els antecedents històrics (tots els blocs).
5. Conèixer els períodes d'expansió i recessió de l'economia mundial i la relació d'aquests amb els conflictes socials, modes de vida, ocupació laboral i la política internacional (tots els blocs).
6. Saber establir els canvis de centres de poder durant els dos darrers segles i les causes de l'ascens i caiguda de les grans potències i valorar l'impacte de la globalització (tots els blocs).
7. Explicar el procés de democratització a les diferents regions del món, la formació dels sistemes parlamentaris, el grau de desenvolupament de cada estat o organització, i la relació amb la conquesta de la llibertat i els drets humans (blocs 2, 3 i 4).
8. Identificar les característiques del procés descolonitzador, els problemes que sorgeixen i les fases, així com la situació actual d'aquests països, especialment els del Tercer Món (blocs 2 i 4)
9. Entendre la importància de les relacions internacionals al segle XX, analitzar els principals conflictes bèl·lics i valorar la importància de la seguretat i la pau mundials (blocs 3 i 4).
10. Descriure la Unió Europea i la seva importància dins el món actual (bloc 4).
11. Valorar i analitzar l'impacte dels canvis tecnològics i socials i els nous avenços de la ciència en el present i les seves repercussions al segle XXI (bloc 4).

La nota de l'avaluació es basarà en els resultats obtinguts en els diferents continguts (Coneixements, procediments i actituds). Coneixements: exàmens, i petits treballs d'investigació. Procediments: deures, treball, assistència i participació en l'aula.

Actituds: vers la matèria, professorat, companys/es, comportament general. Els tants per cent que corresponen a cada un dels blocs són: als de coneixements el 70%, als procediments el 20%, a les actituds el 10%.

-Les qualificacions seran numèriques de l'1 al 10, es considerarà aprovada l'assignatura quan s'obtingui una qualificació mitjana igual o superior a 5.

-S'establiran proves de recuperació, al mes de juny, per l'alumnat que tenguí avaluacions amb qualificacions d'insuficient.

-L'alumnat que tenguí una avaluació amb una nota inferior a 4, encara que la mitjana de les tres avaluacions sigui un 5 o superior a 5, haurà de fer la recuperació de l'avaluació suspesa.

-L'alumnat que tenguí l'assignatura suspesa al mes de juny, haurà d'examinar-se de tota la matèria a la convocatòria del mes de setembre.

-Si un/a alumne/a suspengués el curs per no haver fet alguns dels treballs, el mes de setembre, haurà de presentar la feina pendent.

-Els treballs copiats o presentats de manera inadequada o sense seguir les indicacions assenyalades per la professora no seran avaluats i computaran negativament en el cas de còpia.

Mínims exigibles

Per aprovar l'assignatura els alumnes han de :

-Explicar i relacionar els inicis de la industrialització amb el creixement demogràfic i les transformacions agrícoles a

Anglaterra del segle XVIII.

- Identificar algunes idees bàsiques del liberalisme econòmic.
- Conèixer els trets principals del sistema capitalista.
- Explicar altres models d'industrialització diferents a l'anglès.
- Identificar i explicar els fonaments del liberalisme polític.
- Comparar el model polític de l'Antic Règim i el liberal. Situar exemples dels dos models geogràfica i cronològicament
- Saber explicar raonadament perquè la Revolució Francesa és considerada el model clàssic de revolució liberal burgesa.
- Explicar la unificació d'Itàlia i la unificació d'Alemanya.
- Identificar i diferenciar les idees principals dels pensadors utòpics, marxistes i anarquistes a través de textos escrits per ells mateixos.
- Conèixer les causes de l'imperialisme.
- Delimitar les àrees d'expansió dels imperis colonials i conèixer els estats que participaren en la carrera colonial entre 1870 i 1914.
- Explicar les causes, fases i conseqüències de la Primera Guerra Mundial.
- Conèixer la situació econòmica, social i política de Rússia de començaments del segle XX.
- Distingir, situar cronològicament i caracteritzar les fases de la Revolució Russa.
- Entendre el model polític resultant del procés revolucionari i comparar-lo amb el model d'Estat liberal.
- Explicar les causes de la crisi de 1929.
- Raonar les semblances i diferències entre el feixisme i el nazisme.
- Conèixer les causes, les fases, els fets més rellevants i les conseqüències de la Segona Guerra Mundial.
- Explicar les causes de la formació de blocs i la Guerra Freda.
- Conèixer el procés descolonitzador.
- Explicar l'expansió del món comunista: l'hegemonia soviètica, les democràcies populars de l'Europa de l'Est i la Revolució Xinesa.
- Saber explicar l'esfondrament del món comunista. Entendre els canvis de l'Europa socialista i el final de l'URSS.
- Conèixer alguns conflictes i guerres del final del segle.
- Explicar el paper dels organismes internacionals: El nou paper de l'ONU, l'OTAN després de la caiguda del comunisme; la Unió Europea en el nou context internacional.
- Aplicar correctament les següents tècniques de treball:
Lectura i comentari de gràfics.
Comentari de text.
Comentar un mapa històric.
- Realitzar les tasques proposades i presentar-les en els terminis previstos.
- Assistir a classe amb regularitat.
- Claredat expositiva :oral i escrita. L'excés de faltes ortogràfiques es computarà negativament (20 faltes = -0'25)
- Comprensió oral i escrita.
- Suficient capacitat d'interpretació de diferents fonts històriques.
- Capacitat d'indagació i d'investigació.
- Actitud crítica i autònoma envers la informació.
- Correcta i puntual presentació de les feines encomanades.
- Coneixer i tenir una opinió crítica vers els principals problemes de l'actualitat.

2.5.PRIMER BATXILLERAT HISTÒRIA I CULTURA DE LES ILLES BALEARS.

2.5.1.-OBJECTIUS.

- 1.- Analitzar, explicar i situar cronològicament els esdeveniments, problemes, personatges, etapes i processos històrics més rellevants.
- 2.-Descobrir, en l'evolució del passat de les Illes, realitats socials de durada diversa i distingir els factors de caràcter econòmic, social, polític, artístic, cultural o ideològic i comparar-lo amb altres realitats històriques.
- 3.-Reconèixer els distints processos de canvi produïts i analitzar les seves causes i conseqüències.
- 4.-Reflexionar i interessar-se per les relacions de tots tipus entre les Illes i entre aquestes i d'altres realitats històriques segons el moment.
- 5.-Obtenir el vocabulari propi de la història de les Illes Balears; manejar la metodologia de la disciplina històrica;

aplicar tot tipus d'informació; utilitzar tècniques de treball pròpies de la disciplina, i realitzar activitats d'investigació, anàlisi i síntesi; tot això combinant-ho amb visites.

6.-Reconèixer i analitzar diferents interpretacions historiogràfiques.

7.-Analitzar, interpretar i identificar les obres d'art més significatives

8.-Valorar positivament el patrimoni històric, cultural i artístic i lingüístic.

9.-Emprar el coneixement de la història i cultura de les Illes Balears per tal de participar activament, democràticament i críticament en la cultura, societat civil i institucions democràtiques de la comunitat balear.

10.-Incorporar actituds de solidaritat i respecte, així com desenvolupar actituds crítiques.

2.5.2.-CONTINGUTS.

2.1.-CONCEPTES.

PRIMER TRIMESTRE.

2.1.1.De les cultures pretalaiòtiques, talaiòtica i púnica a la Baleàrica romana i les dominacions vàndala i bizantina.

2.1.2.L'Islam i les Illes Orientals de l'Andalus.

2.1.3.El món i la cultura feudal europea i catalana fins a la conquesta.

2.1.4.La conquesta catalana i el Regne Privatiu de Mallorca.

SEGON TRIMESTRE.

2.1.5.El Regne de Mallorca des de la reintegració a la Corona d'Aragó: evolució, institucions i conflictes socials.

2.1.6.La Guerra de Successió Espanyola i els Decrets de Nova Planta.

2.1.7.El segle XIX: el final de l'Antic Règim i la Renaixença.

TERCER TRIMESTRE.

2.1.8.La 1a República Espanyola i els inicis de la Restauració.

2.1.9.Moviments socials, cultura i política entre la Restauració i la dictadura de Primo de Rivera.

2.1.10.La 2a República i la Guerra Civil Espanyola.

El Franquisme.

2.1.11. La Transició Democràtica i la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

2.2.PROCEDIMENTS.

2.2.1.Aplicació de la cronologia i del temps històric. Ús de la cronologia i dels seus propis codis per representar el temps històric (eixos cronològics, periodització...) i identificar successions i simultaneïtats. Identificació i comprovació d'estructures o esdeveniments de diferents durades i ritmes. Comprovació de les continuïtats, canvis i resistències en l'evolució històrica.

2.2.2.Recerca d'informació històrica. Investigació i utilització de fonts primàries, secundàries, elaboració de mapes històrics, gràfics, plantejament d'hipòtesi i domini de terminologia històrica.

2.2.3.Processament i interpretació de la informació històrica. Sobretot establiment de relacions i interdependències, formulació d'hipòtesi i debats.

2.2.4. Aplicació i transmissió de la informació històrica. Utilització de vocabulari específic, interpretació de fonts, contrastació de múltiples interpretacions d'un fet històric ; elaboració de conceptualitzacions, generalitzacions i explicacions mitjançant el registre gràfic, estadístic, cartogràfic, audiovisual o informàtic, i, redacció de resums i de treballs de recerca.

2.3.ACTITUDS.

2.3.1.Valoració de models de conducta que fomentin la convivència i l'estudi, adquirint una actitud crítica i una disposició oberta.

2.3.2.Interès en la qualitat del treball propi.

2.3.4.-Actitud positiva cap a la convivència.

Respecte, solidaritat i sensibilitat.

1.0.11. Sensibilització cap a la pròpia cultura, les cultures foranes i dels temps passats, i, conscienciació i acceptació de les diversitats culturals, lingüístiques i religioses del món actual.

2.5.3.METODOLOGIA.

La professora participarà de forma activa en el procés d'ensenyança-aprenentatge: guiarà i documentarà als alumnes; introduirà els continguts i el vocabulari històric; tractarà que l'alumne descobreixi quins són els trets principals de cada període històric de les Illes Balears. La professora ha d'intentar fomentar una actitud d'interès cap al tema, cap a la història de les Illes Balears en general i ensenyar a valorar la importància del patrimoni artístic de les nostres Illes.

2.5.4.-MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

Es presenta una fran dificultat a l'hora d'escollir un llibre de consulta. No obstant això es recomana el llibre d'Alzina-Limongi-Vidal: Mallorca: història i cultura, ed.Moll, sense llibre de text.

Se'ls oferirà bibliografia complementària a cada unitat didàctica.

A més a més s'utilitzaran els següents recursos: projector de diapositives, mapes murals, fotocòpies, làmines, vídeo, llibres de consulta, etc.

2.5.5.-MÍNIMS EXIGIBLES.

Per aprovar l'assignatura els alumnes han de:

Analitzar, explicar i situar cronològicament els esdeveniments, problemes i etapes més rellevants de la prehistòria i de la història antiga de la Illes.

Ídem de la història medieval.

Ídem de la història moderna.

Ídem de la història contemporània.

Comparar la realitat històrica de les Illes Balears amb les del Mediterrani i entorn europeu.

Comparar les diferents realitats històriques, socials, econòmiques, polítiques, culturals i artístiques de cada època.

Analitzar les causes i conseqüències de les diferents dominacions que han sofert les Illes.

Obtenir un vocabulari propi històric així com conèixer les tècniques històriques.

Valorar positivament el patrimoni històric, cultural i artístic de les Illes.

Emprar el coneixement de la història i cultura de les Illes Balears per tal de participar activament, democràticament i críticament en la cultura, societat civil i institucions democràtiques de la comunitat balear.

Demostrar actituds de solidaritat i respecte.

2.5.6.-CRITERIS D'AVUACIÓ.

6.1.-Conèixer i resumir la cronologia i les diferents etapes de la història de les Illes Balears amb els seus aspectes diacrònics i els sincrònics de caràcter temàtic o geogràfic.

6.2.-Confecionar els mapes històrics bàsics de l'evolució de les Illes segons la seva pròpia identitat i organització o la pertinença a d'altres àmbits polítics.

6.3.-Analitzar els canvis del paper jugat per la dona al llarg de la història de les Balears.

6.4.-Relacionar les diferents institucions polítiques de cada illa i el seu conjunt amb les realitats polítiques amb les quals s'ha tengut contacte.

6.5.-Elaborar al menys un treball, intentant demostrar una hipòtesi prèvia, a partir de fonts primàries i secundàries i la visita a museus o arxius.

6.6.-Identificar, classificar per autors, temàtica, estil i època, i interpretar les obres d'art més representatives de cada illa.

6.7.-Assenyalar els orígens de la llengua catalana i la societat en la qual va formar-se.

6.8.- Explicar, a través d'un exemple concret, les condicions de vida de la societat baixmedieval i moderna, les relacions entre senyors, menestrals i pagesos, els legalment inexistents (esclaus) i l'especial situació de la dona.

6.9.-Identificar el paper del Regne de Mallorca en l'expansionisme de la corona aragonesa primer i de la Monarquia Hispànica després.

6.10.-Assenyalar les causes de la conflictivitat social, dels problemes demogràfics i de les crisis alimentàries i financeres de les institucions del regne.

6.11.Valorar críticament la consideració dels musulmans i els jueus a través de la història de les Illes Balears.

6.12.-Emprar en cada tema el vocabulari específic.

6.13.-Identificar i interpretar les causes de la posició conjunta del Regne de Mallorca amb la Corona d'Aragó pel que fa a la Guerra de Successió Espanyola.

- 6.14.-Resumir el Decret de Nova Planta per al Regne de Mallorca i comparar-los amb el de Catalunya, valència i Aragó.
- 6.15.-Analitzar la dominació britànica de Menorca dins el context del Tractat de Utrecht.
- 6.16.-Assenyalar les característiques de la II·lustració borbònica.
- 6.17.-Confeccionar un resum dels avenços tècnics i econòmics experimentats en el segle XIX.
- 6.18.-Descriure els principals fets culturals experimentats en el segle XIX.
- 6.19.-Reconèixer les distintes ideologies sorgides amb la instauració de l'estat liberal i les resistències de les forces que s'oposen a la liquidació de l'Antic Règim.
- 6.20.-Identificar el moviment obrer i republicà i les seves característiques.
- 6.21.-Analitzar els partits de torn i el sistema polític de la Restauració.
- 6.22.-Explicar com afectaren les guerres de Cuba i Filipines, la intervenció dels EUA, l'aportació de soldats, les postures dels diferents partits i les conseqüències de la crisi del 98.
- 6.23.-En nacionalisme i el caciquisme.
- 6.24.-Reconèixer i valorar en la dictadura de Primo de Rivera els elements antidemocràtics i de repressió.
- 6.25.-Elaborar un resum de les principals aportacions de la constitució republicana i distingir les diferents forces polítiques illenques.
- 6.26.-Comparar les diferents etapes econòmiques del franquisme.
- 6.27.-Analitzar les característiques del nacionalcatolicisme i comparar-lo amb els feixismes europeus.
- 6.28.-Explicar el paper dels diferents sectors socials i polítics en l'establiment de la democràcia.
- 6.29.-Reconèixer la tasca dels diferents moviments alternatius (ecologisme, feminisme, pacifisme, lluita per la llengua, etc) en l'establiment de la democràcia.
- 6.30.-Manejar fonts primàries i secundàries i debatre les característiques del consens constitucional. I les seves conseqüències.
- 6.31.-Analitzar i comparar la tasca dels diferents governs autònoms i valorar i apreciar les institucions de les Balears, d'Espanya i d'Europa, com a mitjans per solucionar per via de la participació democràtica els problemes de la societat.

2.5.7. -CRITERIS DE QUALIFICACIÓ I RECUPERACIÓ.

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte:

La participació dels alumnes i l'actitud positiva envers la matèria.

l'anàlisi i valoració del patrimoni de la Illes.

Les visites programades quedaran reflectides de forma escrita.

Periòdicament es realitzaran proves escrites/dues per trimestre mínim), i, serà importat, més que el criteri memorístic, la capacitat de síntesi a l'hora de desenvolupar temes globals, apreciable en l'aptitud per interrelacionar els diferents aspectes de la disciplina històrica.

La valoració de conceptes, procediments i actituds es farà de forma global.

Els tants per cent que corresponen a cada un dels blocs són: als de coneixements el 70%, als procediments el 20%, a les actituds el 10%.

RECUPERACIÓ.

Si els alumnes no aconseguen assolir els objectius realitzaran exercicis de recolzament i una nova prova escrita al final de curs i el mes de setembre.

2.5.8.-ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

L'atenció a la diversitat la durem a terme tenint en compte els diferents ritmes d'aprenentatge dels alumnes. Tots els alumnes faran unes activitats comunes, les necessàries per assolir els objectius mínims. Alguns en faran més.

2.5.9.-ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.

Primer trimestre:

- Realització d'una visita al Museu de Mallorca

O

- Visita al poblat talaiòtic de Son Fornés.
Segon Trimestre:
- Itinerari pels principals edificis gòtics de Palma.

Tercer trimestre:

- Visita al Parlament, Consell i Ajuntament.
- Visita a un dels següents museus d'Art Contemporani:
El Baluard, Fundació Miró, Fundació March o visita als principals edificis barrocs i modernistes de Palma.

2.5.10.-TEMES TRANSVERSALS.

Educació per a la no discriminació de sexe:

Reconèixer i rebutjar els trets sexistes que apareixen a la història de les Illes i la seva interpretació.

Estudiar els fenòmens i processos socials incorporant-hi la visió domèstica i la història del paper de la dona.

Educació mediambiental:

Analitzar les manifestacions de la intervenció humana des del punt de vista de la seva incidència en el medi ambient i prendre consciència de les conseqüències a curt i llarg termini de qualsevol intervenció humana al medi.

Educació per a la pau:

Reflexionar sobre els drets fonamentals de les persones i la seva evolució al llarg de la història.

Desenvolupar activitats dialogants i tolerants a partir de la diversitat cultural de diferents civilitzacions i temps, ajudant a desenvolupar la solidaritat.

SEGON DE BATXILLERAT

2.6.HISTÒRIA D'ESPANYA.

2.6.1.OBJECTIUS

El desenvolupament d'aquesta matèria ha de contribuir a desenvolupar les següents capacitats:

1. Identificar, explicar i analitzar fets històrics, processos i estructures de la història del'Estat espanyol i les Illes Balears ubicant-los en el temps i l'espai.
2. Conèixer els principals personatges, etapes i problemes més rellevants de l'evolució històrica del país i de les diferents nacionalitats o regions que el componen, especialment els referents a les Balears.
3. Comprendre els principals processos econòmics, socials, polítics i culturals que configuren la història espanyola recent, identificant els seus trets més significatius i analitzant els factors que han contribuït a la seva formació.
4. Expressar amb rigor científic idees pròpies sobre aspectes bàsics de la història utilitzant un discurs ordenat, estructurat i amb la terminologia específica adient.
5. Desenvolupar sensibilitat i responsabilitat envers la democràcia i els drets humans, fonamentades en les normes bàsiques que regulen l'ordenament constitucional.
6. Valorar el patrimoni cultural, lingüístic i històric de les Illes Balears.
7. Interrelacionar els aspectes polítics, econòmics, socials i culturals analitzant els antecedents i factors que els han conformat.
8. Aplicar les tècniques elementals de comentari de texts i interpretacions de mapes, gràfics i altres fonts històriques.
9. Seleccionar i interpretar informació procedent de fonts diverses i utilitzar-la de forma crítica per a la comprensió de processos i fets històrics

2.6.2.CONTINGUTS

PRIMER TRIMESTRE.

Bloc 1. Les arrels de l'Espanya contemporània

1. Les arrels històriques

1. La prehistòria a la península Ibèrica. El procés d'hominització. La prehistòria balear.
2. Els pobles preromans. Eivissa púnica.
3. La romanització i la pervivència del llegat romà.
4. El regne visigòtic. Les Balears sota el poble vàndal i el poble bizantí.

2. Al-Andalus i els regnes cristians

1. Al-Andalus: organització política, econòmica, social i cultural. Les illes orientals.
2. Els primers regnes cristians. Orígens i evolució. Repoblació.
3. L'expansió cristiana del segle XIII.
4. La crisi del segle XIV.
5. La Corona catalanoaragonesa. El Regne de Mallorca. L'expansió pel Mediterrani.

3. El naixement de l'estat modern

- La construcció de l'estat modern. Unió dinàstica. Expansió territorial: Granada, Navarra i Canàries.
- Religió, economia i societat en temps dels Reis Catòlics.
- El descobriment d'Amèrica.
- Organització i explotació de l'imperi colonial.

4. Auge i decadència de l'Imperi espanyol

- L'imperi universal de Carles V.
- La monarquia hispànica de Felip II.
- Política, economia i societat en temps dels Àustria.
- El segle XVII i la fi dels Habsburg a l'Estat espanyol. El Segle d'Or.
- Les Balears en els segles XVI i XVII: conflictes i tensions socials.

5. L'Espanya del segle XVIII

- La Guerra de Successió Espanyola. La pau d'Utrecht. Menorca i les dominacions estrangeres.
- Centralització borbònica. Els decrets de Nova Planta.
- El reformisme borbònic.
- El despotisme il·lustrat.

CONCEPTES.

La Prehistòria i la història antiga.

L'Edat Mitjana

L'Edat Moderna

La Guerra de Successió.

Aspectes socio-econòmics. La pervivència d'una economia agrària.

La Il·lustració espanyola. El desfament entre la Il·lustració i la realitat.

La llibertat de comerç amb Amèrica. L'impuls al comerç colonial.

L'impacte de la Revolució Francesa.

PROCEDIMENTS.

Saber fer un eix cronològic.

Saber comentar gràfiques.

Extreure idees i resumir el Decret de Nova Planta.

Fer comentaris de text.

Saber distingir entre estructura i conjuntura a través de diferents esdeveniments històrics.

Saber citar i utilitzar bibliografia.

ACTITUDS.

Valorar la Declaració dels Drets de L'Home.

Valorar el patrimoni lingüístic.

Valorar el patrimoni arquitectònic del segle XVIII.

Bloc 2. L'Espanya del segle XIX

2.La crisi de l'Antic Règim (1808-1833)

- La guerra del Francès.
- Les Corts de Cadis i la Constitució de 1812.
- El regnat de Ferran VII: sexenni absolutista, trienni liberal i dècada absolutista.
- La independència de l'Amèrica Llatina.

3.L'Estat liberal (1833-1874)

- Les guerres carlines. Absolutisme front liberalisme. Regències.
- El regnat d'Isabel II. Moderats i progressistes.
- La revolució de 1868. El Sexenni democràtic. La monarquia d'Amadeu de Savoia. La Primera República Espanyola.
- Les Illes Balears durant la formació de l'Estat liberal.

CONCEPTES.

La Guerra del Francès.

Les Corts de Cadis.

Estudi comparat de les constitucions liberals espanyoles.

El retorn de l'absolutisme.

El Trienni Liberal.

La dècada ominosa.

La regència de Maria Cristina.

Les guerres carlines.

La regència d'Espartero.

La configuració del règim moderat (1843-1854).

Bienni Progressista.

La reforma agrària liberal. Les desamortitzacions

Els darrers anys del regnat d'Isabel II (1856-1868).Moderantisme i crisi financera.

La revolució de setembre del 68.

La monarquia d'Amadeu I de Savoia.

La Primera República.

PROCEDIMENTS.

Saber fer un eix cronològic.

Saber descriure comentar algun aspecte de les constitucions del segle XIX.

Saber comentar constitucions.

Saber comentar textos.

Cercar informació sobre Isidoro Antillon i el bisbe Bernat Nadal.

Saber explicar les causes i conseqüències de les guerres carlines.

Saber explicar la diversitat d'actituds davant el constitucionalisme.

Conèixer alguns dels diaris publicats a Mallorca durant el segle XIX.

ACTITUDS.

Valorar el reconeixement dels drets individuals.

Valorar les limitacions del liberalisme polític per determinats sectors socials.

Segon Trimestre

4. La Restauració monàrquica (1875-1902)

- El regnat d'Alfons XII. El sistema canovista.
- El naixement dels nacionalismes.
- La crisi de 1898.

CONCEPTES.

Els fonaments de la Restauració.
Bipartidisme, caciquisme i corrupció.
Dins i fora del torn dinàstic.
El sorgiment dels nacionalismes.
La crisi agrària.
La guerra de Cuba i de Filipines.
La política colonial i la Guerra de Marroc.
La Setmana Tràgica.
El reforçament de l'oposició.
La irrupció dels nacionalismes.
Sindicalisme i agitació social.

PROCEDIMENTS.

Saber fer un eix cronològic.
Saber comentar gràfiques.
Saber confeccionar i comentar un mapa de la situació colonial del nord d'Àfrica.
Conèixer i comentar alguns articles de la Constitució del 1876.
Cercar informació sobre la presència mallorquina a la guerra de Cuba.
Cercar informació sobre Antoni Maura i Joan March.

ACTITUDS.

Rebutjar la corrupció i el caciquisme.
Valorar de les persones i grups que s'enfrontaren al caciquisme.
Valorar el patrimoni cultural.
Valorar l'alt cost de l'emigració
Rebutjar actituds colonialistes.

5. Transformacions econòmiques i canvis socials al segle XIX

- Creixement demogràfic i agrari.
- El naixement de la indústria moderna.
- El ferrocarril.
- Els primers moviments obrers.
- Anarquisme i socialisme.

CONCEPTES.

L'arrencada de la Revolució Industrial.
Els sistemes de producció fabril.
La revolució dels transports i les mancances del mercat.
Expansió minera i penetració del capital estranger.
El sector siderometal·lúrgic.
Modernització agrícola
Urbanització i eixamples.
Les noves classes socials.

PROCEDIMENTS.

Saber comentar gràfics.
Saber comentar mapes.
Resumir algun capítol o fragment de l'obra d'algun autor de l'època.

Observar i comentar un plànol on es vegin les noves barriades sorgides a Palma durant aquest segle.
Saber citar i utilitzar bibliografia.

ACTITUDS.

Valorar com afectà la introducció del capitalisme als diferents grups socials.
Valorar el patrimoni industrial del segle XIX.
Valorar la industrialització i la modernització agrícola mallorquina.
Valorar l'alt cost que significa haver d'emigrar.

Bloc 3. L'Espanya del segle XX

1- La crisi de la Restauració (1902-1931)

- El regnat d'Alfons XIII.
- Conflictivitat social. La guerra del Marroc. La Setmana Tràgica.
- La Primera Guerra Mundial i la crisi de 1917.
- La dictadura de Primo de Rivera.
- Les Balears en el primer terç del segle XX.

CONCEPTES.

L'impacte d'Europa: la Gran Guerra i la Revolució Russa.
La crisi del 1917: conflictes socials i polítics.
Radicalització i enfrontaments socials: les vagues i el pistolerisme.
La guerra del Marroc.
El cop d'estat de Primo de Rivera.
La política econòmica i social de la Dictadura.
L'oposició. La fi de la Dictadura.

PROCEDIMENTS.

Saber fer un eix cronològic.
Saber comentar un mapa d'Europa de l'època en la qual s'inicià la Primera Guerra Mundial.
Saber explicar els efectes de la Primera Guerra Mundial sobre l'economia Espanyola.
Cercar informació sobre Gabriel Alomar i Llorenç Bisbal.
Saber comentar gràfics.

ACTITUDS.

Valorar els afectes de la guerra sobre els diferents grups socials.
Rebutjar formes autoritàries de govern.

Tercer Trimestre

2- La Segona República (1931-1936)

- La proclamació de la República.
- La Constitució de 1931.
- El bienni reformista.
- El bienni conservador.
- El triomf del Front Popular.
- La II República a les Illes Balears.

3- La Guerra Civil Espanyola (1936-1939)

- El cop d'Estat i el conflicte.
- La internacionalització de la guerra.
- La zona republicana.
- La zona nacional.

- Les conseqüències de la guerra.
- El posicionament de les Balears a la guerra.

CONCEPTES.

La proclamació de la República i el període constituent.
 El bienni reformista (1931-1933).
 Adversaris del reformisme i conflictivitat social.
 El bienni conservador (1933-1936)
 El triomf del Front Popular.
 El cop d'Estat es transforma en guerra civil.
 L'internacionalització del conflicte.
 Les operacions militars de la guerra.
 La zona republicana: la revolució.
 La zona sublevada: la creació d'un Estat.
 La repressió i les víctimes de la guerra.

PROCEDIMENTS.

Saber fer un eix cronològic.
 Llegir i comentar alguns articles de la Constitució del 1932.
 Llegir i comentar articles de l'Estatut català del 1932 i de l'Avantprojecte de Mallorca-Eivissa del 1931.
 Analitzar i comentar els resultats electorals del febrer del 1933
 Comentar els resultats electorals del febrer del 1936.
 Saber comentar un mapa de la guerra.

ACTITUDS.

Valorar l'alt cost en vides humanes que tengué la guerra.
 Valorar el que va representar la Guerra Civil per als mallorquins.
 Rebutjar formes autoritàries de govern.
 Defensar el sistema democràtic.

4- El Franquisme (1939-1975)

- El règim franquista.
- Autarquia, misèria, racionament i aïllament.
- El creixement econòmic dels anys seixanta.
- L'oposició.
- La crisi final del règim.
- Les Balears durant el Franquisme. El desenvolupament del turisme.

CONCEPTES.

La consolidació del nou Estat.
 El règim i la política internacional.
 Autarquia, misèria i racionament.
 L'oposició: exili, repressió i resistència.
 La institucionalització del règim.
 El creixement econòmic dels anys 60.
 La modernització de la societat espanyola.
 El reforçament d'una oposició de masses.
 La crisi final del règim (1973-1975)

PROCEDIMENTS.

Llegir i comentar alguns articles del Fuero de los españoles.
 Analitzar i comentar cartells, fotografies i premsa de l'època.
 Comentar alguns articles de la Ley Orgánica del Estado.
 Cercar informació sobre la repressió a Mallorca.
 Analitzar gràfics sobre importacions i exportacions espanyoles entre el 1959 i el 1973.
 Llegir i comentar alguns textos relacionats amb Comissions Obreres.

Comentar un mapa sobre els percentatges d'immigració i d'emigració de les províncies espanyoles.
Lectura i comentari de diferents documents relacionats amb la Nova Cançó.

ACTITUDS.

Valorar els efectes de la repressió franquista.

Valorar el sacrifici de l'exili.

Valorar el sistema democràtic.

5- La Transició i la democràcia (des de 1975)

- La Transició política.
- La Constitució de 1978.
- L'Estat de les autonomies. L'Estatut d'autonomia de les Balears.
- Els governs democràtics.
- La integració d'Espanya a la Unió Europea.
- El paper d'Espanya en Europa i en el món.

CONCEPTES.

La mort del Caudillo.

La coronació de Juan Carlos.

La Constitució del 1978.

Els governs i la crisi d'UCD (1979-1982). L'abans i el després del 23F.

El govern del PSOE (1982-1996).

L'economia des de 1982. El repte de la integració a Europa.

L'autonomia.L'Estatut del 1983.

PROCEDIMENTS.

Saber fer un eix cronològic.

Anàlisi de l'humor gràfic en la transició.

Llegir i comentar alguns articles de La Constitució del 1978 i l'Estatut del 1983.

Comentari de gràfics sobre població en atur, dèficit públic taxa d'inflació de la recessió econòmica del 1973-1982.

Cercar informació sobre els partits polítics a les Illes Balears.

ACTITUDS.

Valorar les persones que lluitaren per aconseguir un Estat democràtic.

Rebutjar formes autoritàries de govern.

2.6.3.METODOLOGIA.

En primer lloc presentarem el guió de la unitat i el vocabulari a utilitzar.

A continuació el professor farà una exposició amb el suport del material complementari.

Es farà un comentari i anàlisi de la part gràfica del tema.

Els alumnes realitzaran un eix cronològic per a cada una de les unitats didàctiques.

Finalment es farà una recapitulació.

Està previst que a cada unitat hi dedicarem entre nou i dotze períodes lectius, incloent l'avaluació.

2.6.4.MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

-El llibre d'ajut i suport: PRATS, J. i altres :Història. Batxillerat 2.Illes Balears. Editorial Anaya. Madrid 2009

-CD-ROM

-INTERNET

-Bibliografia de caràcter general.

2.6.5.MÍNIMS EXIGIBLES. HISTÒRIA D'ESPANYA .

Per aprovar l'assignatura els alumnes han de conèixer:

Bloc I:

- Els pobles pre-romans: situació geogràfica i trets essencials
- La Península Ibèrica i les Illes Balears en el context de les guerres púniques
- La romanització: aspectes polítics, econòmics i culturals
- Les invasions germàniques a la Península Ibèrica
- El període visigot
- Etapes polítiques de Al-Andalus
- Diversitat ètnico-social de Al-Andalus
- Formació i localització geogràfica dels primers nuclis cristians
- L'expansió cristiana del segle XIII i l'exemple de Mallorca
- La repoblació: etapes i modalitats (pressura, conventual, municipal, repartiments) i conseqüències. L'exemple de la repoblació de Mallorca
- El diferent paper de la Corona i les Corts a la Corona de Castella i a la Corona d'Aragó.
- La unió dinàstica
- Les incorporacions de Granada, Navarra, canàries i Itàlia
- La política social i religiosa dels Reis catòlics
- Descobriments d'Amèrica: causes i conseqüències generals
- Auge i decadència de l'Imperi espanyol
- La guerra de Successió espanyola. La Pau d'Utrecht i les seves conseqüències territorials. Els decrets de Nova Planta
- Estructura socio-econòmica al final de l'Antic Règim. Característiques i problemes essencials de l'agricultura, indústria i comerç
- La Il·lustració espanyola: trets característics i autors més transcendents
- El reformisme de Carles III

Bloc II

- Explicar la Guerra del Francès: els precedents, el desenvolupament de la guerra, i la posició dels afrancesats
- Valorar la tasca legislativa de les Corts de Cadis: la Constitució de 1812 i els Decrets de reforma
- Explicar les condicions en què es va produir el retorn de Ferran VII i el restabliment de la Monarquia Absoluta.
- Entendre el paper i l'acció dels Liberals. Els pronunciaments liberals
- Conèixer la situació de l'Amèrica hispana a començaments del segle XIX i el procés emancipador
- Conèixer algunes causes i el desenvolupament de la Guerra Carlina
- Conèixer l'evolució política durant la minoria d'edat d'Isabel II
- Caracteritzar la situació política de la Dècada Moderada (1843-1854)
- Entendre les diferències ideològiques entre els moderats i els progressistes
- Saber les reformes econòmiques fetes durant el Bienni Progressista: la desamortització de béns comuns i la llei general de ferrocarrils
- Valorar la importància i algunes conseqüències de les desamortitzacions, especialment de la desamortització dels béns eclesiàstics
- Analitzar la situació política espanyola dels darrers anys del regnat d'Isabel II
- Explicar la crisi econòmica del 1866 i la fi del règim
- Explicar les forces polítiques i grups socials que intervingueren a la Revolució de 1868
- Conèixer l'intent d'entronitzar una nova dinastia: Amadeu I de Savoia
- Assenyalar les reformes i llibertats assolides durant el Sexenni Democràtic (1868-1874)
- Situar els problemes més greus sorgits durant la Primera República espanyola (1873-1874)
- Explicar les circumstàncies i la preparació del retorn dels Borbons
- Explicar els punts més importants de la Constitució de 1876 i el sistema de partits polítics
- Saber com es produïa el falsejament del sistema electoral: caciquisme i tupinades
- Explicar el moviment obrer durant la Restauració. Analitzar les diferents línies d'actuació: Sindicalisme, terrorisme i socialisme
- Relacionar la independència de les últimes colònies i la crisi de 1898. Conseqüències de la crisi: el Regeneracionisme
- Explicar les bases del nacionalisme

Bloc III

- Explicar les crisis de 1909 i de 1917
- Explicar les circumstàncies en les quals va tenir lloc el cop d'estat de Primo de Rivera
- Comentar algunes mesures de política social i econòmica desenvolupades durant la Dictadura de Primo de Rivera
- Explicar les etapes i les reformes més importants que es dugueren a terme durant la Segona República
- Explicar les causes de la Guerra Civil
- Conèixer la revolució que es desenvolupà a la zona republicana
- Conèixer l'evolució de l'Espanya Franquista
- Explicar la internacionalització del conflicte i com es produí la fi de la guerra
- Explicar les etapes i els trets principals de l'època franquista
- Explicar la transició cap a la democràcia i alguns aspectes de la Constitució del 1978
- Explicar els trets principals de l'evolució política i econòmica d'ençà de 1979
- Explicar les bases de l'Estatut d'Autonomia de 1983

-Claredat expositiva: oral i escrita.

-Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

-Capacitat d'interpretació de diferents fonts històriques.

-Realitzar les tasques proposades i presentar-les en els terminis previstos.

-Assistir a classe amb regularitat.

2.6.6.CRITERIS D'AVUACIÓ.

1. Reconèixer, en la Història d'Espanya posterior al segle XVIII i en qüestions de l'actualitat, els vestigis d'un passat més llunyà. En estudiar els fets i processos més rellevants de la Història contemporània, com per exemple l'estructura agrària, l'articulació territorial de l'Estat, etc, els alumnes seran capaços d'identificar la pervivència d'aspectes històrics anteriors, reflexionant sobre la coexistència de la continuïtat i del canvi tant en èpoques passades com en el present.

2. Situar cronològicament esdeveniments i processos rellevants de la Història contemporània d'Espanya i analitzar la seva vinculació amb un determinat personatge, analitzant la relació existent entre l'acció individual i els comportaments col·lectius.

3. Analitzar les relacions que tenen fets significatius de la Història d'Espanya amb el seu context internacional, indicant-ne les analogies i les diferències.

4. Identificar les causes d'un fet històric, analitzar les relacions entre elles .

5. Identificar i descriure les principals formes històriques d'organització del poder, del reconeixement dels drets individuals i de consideració de la igualtat social, analitzant la seva relació amb les distintes ideologies polítiques i amb la Constitució actual.

6. Els alumnes no podran tenir més d'un 25% de faltes d'assistència sense justificar per poder optar al dret d'avaluació contínua.

2. 6.7. CRITERIS D'AVUACIÓ I RECUPERACIÓ.

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte:

1. La realització de les feines de biblioteca i casa que han de quedar reflectides en el quadern de l'alumne.

2. Les proves escrites.

La valoració de conceptes, procediments i actituds es farà de forma global.

Es superarà l'assignatura amb una mitjana de 5.

Durant el curs no es faran proves de recuperació.

Aquells alumnes que tinguin dues avaluacions suspeses s'hauran de presentar a la prova de recuperació de tota l'assignatura (que es realitzarà al finalitzar el curs).

Aquells alumnes que tinguin una avaluació amb una nota inferior a 4, encara que la mitjana de les tres avaluacions sigui un 5, hauran de fer al final de curs la recuperació de l'avaluació suspesa.

Els alumnes que tinguin l'assignatura suspesa al juny, hauran d'examinar-se de tota la matèria en el mes de setembre.

Si un alumne suspengués el curs per no haver fet alguns dels treballs, el mes de setembre, a més de fer l'examen de la matèria, haurà de presentar la feina pendent.

2.6.8.ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

Els alumnes d'aquesta matèria poden disposar de l'ajuda de la professora durant una hora setmanal addicional, el dimecres de 12 a 13 hores, per aprofundir o per rebre una atenció especial en determinats aspectes de la programació.

El alumnes que tinguin un nivell de coneixements més elevat rebran per part del professor suggeriments, material i

bibliografia per a un major nivell d'aprofundiment dels continguts.

2.6.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.

Per als alumnes de l'assignatura d'Història de segon de batxillerat està prevista una visita guiada a l'Arxiu del Regne de Mallorca.

Al segon trimestre es podria visitar el Parlament.

2.6.10. TEMES TRANSVERSALS.

Una gran part dels continguts actitudinals formen part dels elements constitutius de l'educació moral i cívica i de l'educació per la pau.

2.7.HISTÒRIA DE L'ART. SEGON DE BATXILLERAT DE CIÈNCIES SOCIALS.

2.7.1.OBJECTIUS

-Comprendre i valorar els canvis en l'art al llarg de la història.

-Relacionar i diferenciar els distints moviments artístics.

-Entendre les obres d'art com exponents d'una època.

-Interpretar els llenguatges específics de l'arquitectura, l'escultura i la pintura al llarg del temps.

-Valorar i respectar el patrimoni cultural, artístic i contribuir a la seva conservació i millora, així com valorar les seves peculiaritats en l'àmbit nacional i local.

2.7.2.CONTINGUTS.

PRIMER TRIMESTRE

CONCEPTES

1.L'art com expressió humana al temps i a l'espai.

2. La percepció i l'anàlisi de l'obra d'art,

Aquests dos primers blocs es consideren subsumits en el desenvolupament general del temari.

1. El naixement de l'art:

-L'art prehistòric.

-L'art egipci.

-L'art mesopotàmic.

2.L'art clàssic greco-llatí: La seva influència històrica.

-L'art Creto-Micènic.

-L'art grec.

-L'art etrusc.

-L'art romà. Hispània romana.

3.L'art paleocristià i l'art bizantí.

4.L'art islàmic: presència i influència a la Península Ibèrica.

PROCEDIMENTS.

1.Inici dels comentaris d'imatges.

2.Estudi del volum en l'escultura.

ACTITUDS.

1.Valoració de l'art clàssic com exemple de racionalisme i antropocentrisme.

SEGON TRIMESTRE.

CONCEPTES.

1. L'art cristià medieval. Peculiaritats espanyoles.

-Aportacions preromàniques.

-L'art romànic. El Camí de Sant Jaume.

-L'art gòtic. El gòtic a les balears.

2.El Renaixement. La significació d'Itàlia. 400 i 500. El Renaixement a Europa.

Renaixement espanyol. El cas de les Illes Balears

PROCEDIMENTS.

- Classificació de les formes decoratives musulmanes, dels materials i la seva ubicació.
- Relació, a través del treball amb mapes, entre la ubicació dels edificis musulmans i la història d'Al-Andalus.
- Anàlisi i comentari de l'esquema constructiu de les esglésies romàniques i gòtiques.
- Classificació dels principals temes representats en les arts plàstiques medievals cristianes.
- Realització d'un itinerari artístic per Palma.
- Anàlisi dels procediments propis de la perspectiva renaixentista.

ACTITUDS.

- Apreciació de la pervivència de les formes musulmanes en l'art espanyol.
- Apreciació de l'art medieval com un art essencialment religiós.
- Valoració de la riquesa artística espanyola medieval, principalment la de les Balears.
- Valoració de la integració dels criteris racionals i religiosos en l'art renaixentista.

TERCER TRIMESTRE.

CONTINGUTS.

CONCEPTES.

- 1-El Barroc. Focus de creació i àmbits de diversificació.
- 2-El Barroc hispànic i a les Illes Balears.
- 3.El Neoclassicisme, Romanticisme i Realisme.
- 4- Goya: la seva obra.
- 5-Nous materials i nova concepció de l'espai arquitectònic.
  - L'urbanisme del segle XIX i XX.
  - L'arquitectura dels segles XIX i XX. Modernisme.
Funcionalisme, Bauhaus, organicisme i darreres tendències
Aproximació de l'arquitectura del XX a les Illes.
- 6-De l'Impresionisme i Postimpresionisme.
- 7-Les Avantguardes històriques: fauvisme, expresionisme, cubisme, futurisme i surrealisme.
- 8-Les darreres tendències: l'Expressionisme Abstracte, l'Informalisme, l'Art Pop i l'Hiperrealisme.
- 9-L'escultura i la pintura a les Illes Balears entre els segles XIX i XX.

PROCEDIMENTS.

- Estudi del tractament de l'espai en l'arquitectura barroca.
- La llum i el color en la pintura barroca.
- Identificació i anàlisi dels elements més característics de l'arquitectura i urbanisme contemporanis.
- Relacions entre la realitat sociopolítica de mitjans del segle XIX i el moviment realista.
- Relacions entre els esdeveniments històrics de la primera meitat del segle XIX i la pintura romàntica.
- Estudi de la producció de Goya, centrat en tres aspectes: els retrats, les obres relacionades amb la guerra de la Independència i els gravats i els dibuixos.
- El color fauvista.
- Estudi del sistema de representació cubista.
- Identificació dels temes en el Surrealisme.

ACTITUDS.

- Valoració dels components polítics i religiosos de l'art barroc.
- Apreciació de la transcendència popular de l'art barroc espanyol.
- Apreciació dels aspectes socials que incideixen en el desenvolupament de l'arquitectura contemporània.
- Valoració dels components ètics de la pintura del segle XIX.
- Valoració de la llibertat artística en l'evolució de l'art en el segle XX.
- Apreciació dels aspectes econòmics en l'art actual.

2.7.3. METODOLOGIA

El professor participarà de forma activa en el procés d'ensenyança-aprenentatge: guiarà i documentarà els alumnes; introduirà els continguts i el vocabulari artístic; tractarà que l'alumne descobreixi quins són els trets principals de cada període.

El professor ha d'intentar fomentar una actitud d'interès cap el tema, cap a l'art en general, despertar la sensibilitat artística, ensenyar a valorar la creativitat artística a través de la pròpia de l'alumne (connexió amb l'àrea d'Educació

Plàstica).

El comentari de l'obra d'art és fonamental per a l'assoliment dels objectius que assenyalàvem, per això les classes i sessions de treball es recolzaran amb material visual.

Els tants per cent que corresponen a cada un dels blocs són: als de coneixements el 70%, als procediments el 20%, a les actituds el 10%.

2.7.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

El llibre recomanat com a manual de consulta és: MEDINA, Pedro: Història de l'Art. Batxillerat. Ed. Columna.

A més a més utilitzarem els següents recursos:

Projector de diapositives.

Col·lecció de diapositives.

Fotografies.

Mapes Murals.

Fotocòpies de plànols o esquemes compostius.

Làmines.

Vídeo.

2.7.5. MÍNIMS EXIGIBLES.

Per aprovar l'assignatura els alumnes han de:

-Conèixer i distingir els elements materials i les tècniques de l'art prehistòric, egipci i mesopotàmic.

-Saber interpretar la temàtica de la pintura prehistòrica i dels relleus i pintura egípcia.

-Explicar els criteris humanístics i racionals de l'art clàssic.

-Distingir els elements i el significat dels ordres arquitectònics grecs.

-Relacionar la riquesa arquitectònica romana i l'evolució de l'escultura amb els trets històrics i socials.

-Conèixer les característiques de l'art bizantí.

-Conèixer les obres principals d'art islàmic existents a Espanya.

-Distingir els elements i els tipus fonamentals de l'arquitectura hispanomusulmana.

-Reconèixer la pervivència de les formes islàmiques en l'art espanyol.

-Identificar els elements arquitectònics propis de l'art romànic i de l'art gòtic.

-Explicar els temes principals de les arts plàstiques de l'art romànic i de l'art gòtic.

-Conèixer el patrimoni artístic espanyol d'aquesta època.

-Reconèixer els elements clàssics del Renaixement.

-Explicar la posició d'Itàlia en l'origen i el desenvolupament del Renaixement.

-Analitzar els elements tècnics fonamentals i reconèixer la varietat dels temes de la pintura renaixentista.

-Identificar els fonaments polítics i religiosos de l'art barroca.

-Reconèixer els trets propis de cada focus del barroc europeu, fent especial esment a Itàlia i Espanya.

-Reconèixer els elements fonamentals de l'arquitectura, pintura i escultura barroca.

-Conèixer els nous elements de l'arquitectura contemporània.

-Comprendre les principals transformacions urbanes dels segles XIX i XX.

-Conèixer els elements tècnics fonamentals de l'obra pictòrica de Goya i entendre la relació entre aquesta, la seva vida i la seva època.

-Entendre i conèixer les característiques principals de l'escultura i la pintura dels segles XIX i XX.

2.7.6. CRITERIS D'AVUACIÓ.

-Fer ús correcte del llenguatge artístic arquitectònic, pictòric i escultòric.

-Analitzar i comparar els canvis produïts en la concepció de l'art a diferents moments històrics.

-Identificar i situar cronològicament obres d'art representatives d'un moment històric, senyalant els trets característics més destacables.

-Observar i analitzar monuments artístics i obres d'art a museus i a exposicions.

-Els alumnes no podran tenir més d'un 25% de faltes d'assistència sense justificar per poder optar a la avaluació contínua.

2.7.7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ I RECUPERACIÓ.

La nota de l'avaluació es basarà en els resultats obtinguts en els diferents continguts (Coneixements, procediments i actituds). Coneixements: exàmens, i petits treballs d'investigació. Procediments: deures, treball i participació en l'aula. Actituds: vers la matèria, professorat, companys/es, comportament general. Es tindrà en compte:

-La participació dels alumnes i l'actitud positiva envers la matèria.

-L'anàlisi i comentari d'obres d'art de forma escrita i oral.

-Les visites programades quedaran reflectides de forma escrita.

-Periòdicament es realitzaran proves escrites (dues per trimestre); serà important, més que el criteri memorístic, la capacitat de síntesi a l'hora de desenvolupar temes globals, apreciable en l'aptitud per interrelacionar els aspectes lingüístic, iconogràfic i històric del fet artístic.

La valoració de conceptes, procediments i actituds es farà de forma global.

RECUPERACIÓ.

Si els alumnes no aconsegueixen assolir els objectius realitzaran exercicis de recolzament i una nova prova escrita al final de curs i al mes de setembre.

2.7.8. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

L'atenció a la diversitat la durem a terme tenint en compte els diferents ritmes d'aprenentatge del alumnes. Tots els alumnes faran unes activitats d'aprenentatge comunes, les necessàries per assolir els objectius mínims. Alguns alumnes en faran més, d'altres hauran de repetir els mínims assíduament, d'altres assoliran l'objectiu normalment.

2.7.9. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.

Primer trimestre:

- Realització d'una visita al Museu de Mallorca.
- Visita a la projecció *Art Futura* a la Fundació Sa Nostra.

Segon Trimestre:

- Itinerari pels principals edificis gòtics de Palma.

Tercer trimestre:

- Itinerari pels principals edificis barrocs i modernistes.

-Visita a un dels següents museus d'Art Contemporani:

El Baluard, Fundació Miró o Fundació March.

Ens reservam el dret de poder incloure alguna activitat no contemplada a la programació si el seu interès ho justifica.

2.7.10. TEMES TRANSVERSALS.

Educació per a la no discriminació per qüestió de sexe:

-Reconèixer i rebutjar els trets sexistes que apareixen en les imatges i la seva interpretació.

-Estudiar els fenòmens i processos socials incorporant-hi la visió domèstica i la història del paper de la dona.

Educació mediambiental:

-Analitzar les manifestacions de la intervenció humana des del punt de vista de la seva incidència en el medi ambient i prendre consciència de les conseqüències a curt i llarg termini de qualsevol intervenció humana al medi.

Educació per a la pau:

-Reflexionar sobre els drets fonamentals de les persones i la seva evolució al llarg de la història (en imatges).

-Desenvolupar activitats dialogants i tolerants a partir de la diversitat cultural de diferents civilitzacions i temps, ajudant a desenvolupar la solidaritat.

2.8.GEOGRAFIA D'ESPANYA. SEGON DE BATXILLERAT.

Objectius

1. Identificar i comprendre els elements bàsics de l'organització territorial aplicant els mètodes i els procediments propis de l'anàlisi geogràfica en el plantejament i la resolució de problemes d'àmbit espacial.

2. Processar, interpretar i comunicar adequadament la informació sobre l'espai geogràfic, entès com una realitat diversa i complexa en la qual intervenen múltiples factors, aplicant les tècniques de representació cartogràfica.

3. Conèixer i explicar la diversitat i la pluralitat de l'espai geogràfic espanyol. Comprendre aquesta realitat geogràfica com el resultat de la interacció de diversos processos econòmics, socials, culturals i d'organització espacial que, en l'esdevenir històric, han actuat sobre el territori i el medi natural.

4. Explicar la posició de les Illes Balears i de l'Estat espanyol en el context mediterrani, europeu i mundial. Conèixer les característiques territorials de la Unió Europea i analitzar les relacions entre els principals problemes d'abast geogràfic en un món cada vegada més interrelacionat, en el qual coexisteixen la uniformització econòmica i el control

i repartiment desigual dels recursos.

5. Valorar la funció del medi natural, dels recursos naturals i de les activitats productives en la configuració de l'espai geogràfic espanyol. Reconèixer que els medis naturals estan afectats per l'activitat de les societats humanes i per l'explotació dels recursos, i que el paisatge constitueix la manifestació perceptible d'aquesta acció.

6. Conèixer i valorar les característiques del territori de les Illes Balears, com també les transformacions recents que ha sofert el medi natural illenc, i ser conscient de l'impacte mediambiental que planteja l'ocupació territorial, l'explotació dels recursos i l'ordenació de les activitats econòmiques.

7. Entendre i analitzar la importància de la dinàmica demogràfica i de la xarxa urbana en la configuració dels processos que defineixen l'espai geogràfic.

8. Comprendre les interrelacions que es donen entre els diferents territoris de l'Estat espanyol i entre aquests i altres àmbits geogràfics europeus i mundials. Mostrar actituds de coneixement i respecte tant en relació amb l'espai més pròxim de l'entorn de l'alumnat com amb altres espais geogràfics més allunyats, i cooperar en la superació de les desigualtats que imposen els diferents nivells de desenvolupament.

9. Adquirir consciència de la globalitat dels problemes ambientals i actuar localment en les decisions que afecten l'ordenació del territori. Valorar la importància de potenciar la preservació del medi natural i col·laborar en la consecució d'una societat més justa i solidària.

Continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals)

Bloc 1. L'espai geogràfic

- Definició i característiques de l'espai geogràfic. Instruments d'informació i de representació geogràfica. La cartografia. El pensament geogràfic. Tendències actuals de la geografia.

- Globalització i diversitat en el món actual: processos de mundialització i desigualtats territorials, classificació de les grans àrees geoeconòmiques. Europa en el món. L'àrea mediterrànea.

- Trets geogràfics essencials de l'Estat espanyol i de les Illes Balears: situació geogràfica; contrastos i diversitat interna.

- Posició relativa de l'Estat espanyol en el món i en les grans àrees socioeconòmiques i geopolítiques.

- Obtenció, selecció i lectura de documents cartogràfics diversos: plànols, mapes, fotografies aèries, imatges de satèl·lit, de característiques i escales diferents. Identificació dels símbols cartogràfics.

- Realització de sortides de treballs de camp amb la finalitat de practicar l'observació directa i la recollida d'informacions de contingut geogràfic.

- Correcció en el llenguatge i utilització adequada de la terminologia específica.

- Curiositat envers l'entorn geogràfic i interès per cercar explicacions als fenòmens geogràfics.

Bloc 2. L'espai físic i natural

- El medi natural com a escenari físic: diversitat geològica, morfològica, edafològica, climàtica i hídrica del territori espanyol.

- El medi natural espanyol com a un recurs per a les activitats humanes: matèries primeres, fonts i recursos energètics. Regulació i distribució dels recursos hídrics.

- El medi natural com a ecosistema: problemàtica actual. Situació i condicionants, la protecció dels espais naturals.

- La diversitat de paisatges a l'Estat espanyol: identificació dels seus elements geomorfològics, estructurals, climàtics i biogeogràfics.

- L'espai físic i natural a les Illes Balears. La insularitat. L'acció antròpica sobre el medi natural illenc: degradació i conservació.

- Conscienciació de la importància que té la preservació i conservació del medi natural i del patrimoni geogràfic.

- Elaboració de conclusions, a partir de les informacions obtingudes, sobre els diferents fets geogràfics. Presentació clara i ordenada dels resultats emprant la terminologia científica adequada.

Bloc 3. L'espai demogràfic

- Evolució de la població espanyola. Distribució espacial: els desequilibris regionals.

- Dinàmica de la població espanyola: moviments naturals i migratoris. El fenomen de la immigració actual.

- Estructura de la població. Distribució per edat, sexe i per sectors d'activitat.

- La població a les Illes Balears. Evolució històrica, canvis actuals i perspectives de futur.

- Tractament de dades i informacions així com referències als valors que formen a l'alumnat en la solidaritat, el respecte i la disposició per participar activament en el seu entorn espacial i social.

- Interès per comprendre les relacions que s'estableixen entre els fluxos migratoris i les seves repercussions econòmiques, socials culturals i lingüístiques.

Bloc 4. L'espai econòmic

- L'acció dels factors socioeconòmics en el territori espanyol: evolució històrica, panorama actual i perspectives.

- El sector primari als territoris de l'Estat espanyol: la pluralitat dels espais rurals. Dinàmiques recents del món rural. L'activitat pesquera.

- El sector industrial: evolució històrica, factors de localització i tendències territorials actuals de la indústria espanyola.
- El sector de serveis. El procés de terciarització de l'economia espanyola. L'heterogeneïtat dels serveis i el seu impacte territorial desigual. El comerç, els transports i les comunicacions.
- L'espai turístic. Factors explicatius del desenvolupament turístic espanyol; tipologia de les regions turístiques.
- L'espai econòmic de les Illes Balears. La terciarització de l'economia balear. El turisme: factors i evolució. Medi ambient i turisme: la balearització.
- Esforç per comprendre la incidència de l'activitat de les societats humanes i la manera en què aquestes han explotat els recursos naturals.
- Conscienciació dels problemes derivats de certes actuacions humanes i de actuar pensant en generacions presents i futures, valorant les decisions que afecten la gestió sostenible dels recursos i l'ordenació del territori.

Bloc 5. L'espai urbà

- Evolució de l'espai urbà i del procés d'urbanització a l'Estat espanyol. El creixement urbà i les seves transformacions recents.
- Estructura i morfologia urbana. La complexitat del fenomen urbà i de la xarxa urbana a l'Estat espanyol.
- Les relacions camp-ciutat i les possibles alternatives al declivi rural. La rururbanització.
- El sistema urbà de les Illes Balears. Les capitals insulars. La macrocefàlia de Palma. L'ordenació territorial.
- Consciència dels problemes derivats del planejament urbà i de la necessitat de l'existència de polítiques d'ordenació territorial.
- Lectura, interpretació i comentari d'informacions diverses relatives a qüestions de caràcter urbà d'actualitat a partir de documents científics i dels mitjans de comunicació.

Bloc 6. L'espai politicoadministratiu

- L'organització territorial de l'Estat espanyol a la Constitució de 1978. L'administració central, autonòmica i municipal.
- Els desequilibris interterritorials. Contrasts espacials entre les comunitats autònomes, disparitats demogràfiques i desigualtats socioeconòmiques. Polítiques regionals europees.
- La comunitat autònoma de les Illes Balears i les seves particularitats politicoadministratives.
- Preparació i realització de debats, realització d'exposicions personals i presentació de resultats i de conclusions mitjançant la utilització correcta de l'expressió oral.
- Interès per entendre els factors d'unitat i diversitat del territori espanyol atenent als processos històrics així com l'ordenació politicoadministrativa actual.

Bloc 7. L'espai europeu

- El procés d'integració europea. Estructura territorial i institucional de la Unió Europea. Perspectives i reptes de futur.
- Natura i medi ambient a la Unió Europea: els contrastes físics. Polítiques comunitàries que incideixen en el medi ambient.
- L'Estat espanyol en el context polític i econòmic europeu. Trets socioeconòmics generals de la Unió Europea i dels estats membres; disparitats regionals, polítiques regionals i cohesió territorial.
- Factors que expliquen la integració espanyola a la Unió Europea. Transformacions socials, polítiques i econòmiques a l'Estat espanyol des de l'entrada a la Unió Europea. Incidència de les polítiques europees sobre l'espai illenc.
- Preparació i realització de debats, realització d'exposicions per analitzar els efectes de l'entrada de l'Estat espanyol en la Unió Europea.
- Exposició dels resultats dels treballs realitzats utilitzant una expressió oral i escrita correcta.
- Apreciació del valor de la diversitat geogràfica valorant l'entorn.

-

Críteris d'avaluació

1. Definir breument els conceptes geogràfics necessaris per comunicar adequadament la informació assolida a cada tema. Expressar oralment i per escrit, en exposicions personals o debats, resultats i conclusions, sobre lectures, treballs i recerques, emprant la terminologia científica adient. Conèixer la importància de l'expressió correcta en la informació geogràfica dels diferents documents gràfics, especialment del llenguatge cartogràfic (tots els blocs).
2. Interpretar material cartogràfic específic de la topografia de l'Estat espanyol. Utilitzar documents cartogràfics, plànols, mapes, fotografies aèries, imatges de satèl·lit i les noves tecnologies de la informació i la comunicació en la utilització dels SIG (sistemes d'informació geogràfica). Actuar amb rigor en el mètode d'anàlisi geogràfica sense restringir els seus continguts a un àmbit territorial concret, sinó alternant d'una manera coherent l'aplicació d'aquest mètode a diversos àmbits territorials (tots els blocs).
3. Treure conclusions, a partir de textos que mostrin la introducció de múltiples factors, en la configuració de l'espai geogràfic. Compondre, a partir de dades geogràfiques procedents de diverses fonts (elaboració pròpia, mitjans de comunicació i institucions, fonts bibliogràfiques, gràfics, etc.), la configuració de l'espai geogràfic (tots els blocs).

4. Reconèixer la tendència mundial a la globalitat econòmica, tenint en compte el control i repartiment desigual de recursos. Confeccionar gràfiques a partir de dades estadístiques d'anuaris, bases de dades, censos i premsa, que demostrin la desigualtat en la distribució de població i recursos. Comportar-se coherentment en relació amb la tendència cap a la uniformització econòmica global, i intentar participar en la correcció de desequilibris que provoca aquesta globalitat (tots els blocs).
5. Descriure la diversitat i la pluralitat de l'espai geogràfic espanyol, com a resultat de la interacció de processos econòmics, socials i culturals. Demostrar les relacions que s'estableixen entre les diverses variables geogràfiques (socials, culturals i econòmiques) que configuren la diversitat de paisatges. Interessar-se per comprendre les relacions entre els principals problemes geogràfics de l'àrea mediterrània, com també les repercussions a l'Estat espanyol i a les Illes Balears (blocs 1, 2, 3 i 4).
6. Assenyalar les característiques del territori de les Illes Balears com a resultat de l'ocupació territorial i el seu impacte mediambiental. Recollir dades geogràfiques, procedents de diverses fonts, que demostrin el fenomen de la balearització i la rururbanització (blocs 1, 2 i 4).
7. Identificar les característiques territorials del sistema mundial, la Unió Europea i indicar la posició de l'Estat espanyol i de les Illes Balears respecte d'aquests. Recollir informació que caracteritzi l'espai econòmic balear i espanyol, a la Unió Europea i al món, tenint en compte els índexs d'activitat econòmica, l'estructura urbana i els fluxos de circulació. Saber que vivim en un món en evolució constant i que el nostre entorn està afectat per la construcció de la Unió Europea i valorar-ho positivament, com a principal projecte dels governs europeus que és. (blocs 1 i 7).
8. Saber quins son els espais més afectats pels problemes mediambientals i analitzar el que es pot fer des de les diferents administracions. Elaborar propostes d'intervenció per incidir en la millora dels problemes en l'àmbit del medi ambient (blocs 2 i 6).
9. Conèixer la distribució desigual de la població a l'Estat espanyol i expressar els inconvenients que aquesta genera pel que fa a la distribució de la propietat i de la renda. Demostrar els efectes socials, els nivells de renda, les condicions laborals, la riquesa, etc., que suposa la distribució de la població a l'Estat espanyol. Interessar-se per conèixer les causes de la distribució de la població a l'Estat espanyol, a fi de poder apreciar els desequilibris de renda, d'estructura econòmica, com també la distribució desigual de les infraestructures (blocs 3 i 4).
10. Relacionar el medi natural, els recursos i les activitats productives, en la configuració de l'espai geogràfic de l'Estat espanyol. Elaborar material cartogràfic que representi els diferents paisatges, a partir del medi natural, de dades de població i d'activitats productives. Valorar la interrelació entre diversos factors geogràfics (usos del sòl, aprofitament i gestió de recursos, xarxes de comunicacions, etc.), per incidir en la millora de la seva gestió i utilització (bloc 4).
11. Identificar els processos d'urbanització i els sistemes de xarxa urbana, i també els tipus i funcionalitat de les ciutats. Planificar una sortida de treball de camp amb la finalitat de practicar l'observació directa i la recollida d'informació sobre l'emplaçament, l'estructura i la morfologia de la ciutat de Palma. Interessar-se per analitzar els mecanismes de configuració morfològica, funcional i de segregació espacial que es produeixen als espais urbans, i interrelacionar-los amb variables com la planificació urbanística, el valor del sòl, les condicions ambientals, etc. (bloc 5).
12. Descriure l'organització política i administrativa que es dona entre els diferents territoris de l'Estat espanyol, i els desequilibris interterritorials que, entre aquests, es produeixen. Observar les diferents jerarquies d'organització politicoterritorial, administrativa, militar, judicial, electoral i econòmica, destacant-ne les conseqüències derivades de l'existència de fronteres. Apreciar la riquesa, diversitat i pluralitat de l'espai geogràfic espanyol i comprendre com aquesta pluralitat és el resultat de la interacció de factors naturals i de processos econòmics, socials i culturals (bloc 6).
13. Realitzar sortides a l'entorn, treballs de camp o d'indagació sobre un espai o un tema concret, compilar la informació necessària per plantejar-se qüestions sobre la zona o el tema i presentar un informe estructurat, utilitzant un vocabulari geogràfic correcte (tots els blocs).

Procediments d'avaluació i criteris de qualificació:

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte:

1. Les proves escrites. Seran dues per avaluació. Es tindrà en compte: la claredat expositiva; la relació causa-efecte; ús correcte del vocabulari específic de l'assignatura i del tema; la localització espacial i temporal, la capacitat d'anàlisi i síntesi; la presentació de l'exercici.

2. La realització de les activitats proposades: lectures, exercicis, treballs, visites, etc. Elaborades i entregades per a la seva correcció durant els terminis acordats.

3. L'actitud vers l'assignatura.

Els criteris de puntuació de cada avaluació seran:

70% correspondrà a continguts conceptuals

20% correspondrà als procediments,

10% actituds i assistència a classe.

Es superarà l'assignatura amb una mitjana de 5.

Durant el curs no es faran proves de recuperació.

Aquells alumnes que tinguin dues avaluacions suspeses s'hauran de presentar a la prova de recuperació de tota l'assignatura.

Els treballs copiats o presentats de manera inadequada o sense seguir les indicacions assenyalades per la professora no seran avaluats i computaran negativament en el cas de còpia.

Metodologia

Les classes seran actives i participatives. La forma més comú de presentar els continguts serà a partir de preguntes àmplies amb les que s'abarquin els continguts bàsics. Una vegada introduït el tema es realitzarà una explicació dels conceptes més importants amb esquemes, mapes conceptuals i el suport del llibre de text. Cadascuna de les unitats didàctiques aniran acompanyades d'un dossier d'exercicis pràctics relacionats amb la metodologia de selectivitat, que es faran tant dins l'aula com fora de classe. També s'oferiran tota classe de recursos relacionats amb les TIC en totes les unitats. Aquest tipus de recursos es pretenen utilitzar tant a nivell d'aula, com de manera individual per tal de fomentar l'autoaprenentatge. En la mesura de les possibilitats tècniques del centre, les activitats realitzades amb recursos TIC es trametran a través del correu electrònic, com una manera d'estalvi de paper, així com per oferir a l'alumnat altres eines procedimentals i d'avaluació de continguts. D'altra banda, dins cada unitat es realitzarà una lectura vinculada amb qualsevol dels temes tractats, de manera que l'alumnat pugui posar en pràctica els coneixements adquirits i desenvolupar la comprensió lectora. Aquesta activitat s'enquadra dins el pla de foment de lectura del centre. Per últim, al final de cada unitat didàctica es fomentarà la realització d'esquemes, resums, conceptes bàsics i discussió.

Materials i recursos didàctics

El llibre de consulta recomanat és: MUÑOZ DELGADO, M^{ca} (2007): Bachillerato. Geografía 2º. Editorial Anaya.

Llibres de consulta.

Diapositives.

Mapes.

Premsa

Recursos audiovisuals i informàtics

Bloc de l'assignatura (www.arxisocials.wordpress.com)

Mínims exigibles

Per aprovar l'assignatura s'hauran d'assolir els següents mínims:

-Claredat expositiva: oral i escrita.

-Correcta i puntual presentació de les feines encomanades.

-Suficient capacitat d'anàlisi i síntesi.

-Suficient capacitat d'interpretació de diferents fonts geogràfiques.

-Actitud crítica i autònoma envers la informació.

-Conèixer el vocabulari bàsic de la matèria.

-Anàlisi i comentari de mapes temàtics.

-Anàlisi i comentari de taules estadístiques.

-Interpretació de mapes geogràfics.

-Elaboració i comentari de gràfics.

-Redacció de textos curts i esquemes.

-Ús de debat (sentit crític) per elaborar opinions.

-Utilització de fonts geogràfiques per obtenir informació.

-Identificació de causes de fenòmens geogràfics.

-Lectura i obtenció d'informació a partir de fonts secundàries.

-Anàlisi i comentari de mapes i textos seguint el pauta per el comentari de fonts.

-Elaboració de mapes conceptuals.

-Obtenció d'informació i interpretació a partir d'il·lustracions.

-Elaboració de mapes temàtics sobre cartografia muda.

-Assistir a classe amb regularitat.

-Participar de forma responsable i activa en les tasques individuals i col·lectives mostrant respecte i tolerància.

Atenció a la diversitat

L'atenció a la diversitat la durem a terme tenint en compte els diferents ritmes d'aprenentatge del alumnes. Tots els alumnes faran unes activitats d'aprenentatge comunes, les necessàries per assolir els objectius mínims. Alguns alumnes en faran més, d'altres hauran de repetir els mínims assíduament, d'altres assoliran l'objectiu normalment.

Activitats complementàries

-Visita a un espai natural d'interès paisatgístic i geogràfic com:

Albufera d'Alcúdia

Na Burguesa,

Marina de Lluçmajor.

El Carnatge.

-Visita a instal·lacions municipals tals com: govern, ajuntament, depuradores, centre Balears-Europa, etc

-Visita a un espai del sector secundari

-Visita a una explotació agrària.

-Xerrades oficials sobre Agricultura Ecològica.

-Visita a una organització ecologista

-Visita a un espai relacionat amb el sector serveis, preferentment del sector turístic

-Institucions de Mallorca.

-Visites guiades pel casc urbà.

Temes transversals

L'estudi de la geografia i de les interaccions del medi físic i l'home són elements fonamentals en l'educació ambiental.

El reconeixement dels greus problemes de la vida de l'home en la Terra és una base important en l'educació per a la salut.

3. RECUPERACIÓ DE LES ASSIGNATURES PENDENTS D'ALTRES CURSOS.

Durant el curs 2009-2010 el professorat del departament que s'encarregarà de tutelar l'alumnat que tingui l'assignatura pendent del curs anterior és:

Cristina Ruiz farà el seguiment a l'alumnat de segon d'ESO que té l'assignatura de Ciències Socials pendent de primer d'ESO, i de tercer d'ESO que té l'assignatura de Ciències Socials pendent de segon d'ESO

Apol·lònia Nadal Mut. Faran el seguiment de l'alumnat de quart d'ESO que té l'assignatura pendent de tercer d'ESO M Antònia París i m Agustina Vilaret, i a l'alumnat de segon de Batxillerat que té l'assignatura d'Història Contemporània de primer de batxillerat na Cristina Ruiz.

Les professores, Apol·lònia Nadal i Agustina Vilaret, es coordinaran, mitjançant les reunions de departament ordinàries. Acordaran els exercicis i activitats que s'han de realitzar, aquest material serà revisat periòdicament pel professor o professora indicats. També s'encarregaran d'ajudar l'alumnat en la comprensió dels continguts dels quals han de fer un examen escrit .

Aquests dos professors estaran a disposició de l'alumnat amb assignatures pendents a les hores següents:

Apol·lònia Nadal Mut: Dimecres de 11 a 12

Divendres, 11 a 12h

Agustina Vilaret divendres de 12 a 13h

3.1. ALUMNES DE SEGON D'ESO AMB L'ASSIGNATURA DE CIÈNCIES SOCIALS PENDENT DE PRIMER

Per a superar l'assignatura pendent del curs anterior els alumnes realitzaran un conjunt d'activitats específiques que els indicarà el professor que imparteixi la matèria a l'alumne durant el curs 2009-2010.

Per a superar l'assignatura pendent es valorarà la realització de les tasques, la marxa del curs present i una prova.

Els coneixements mínims exigibles són:

- Llegir i interpretar plànols i mapes de diferents categories i escales. Situar un punt segons longitud i latitud.
- Localitzar en un mapa mut físic un mínim comprès entre 10 i 55 accidents geogràfics a cada un dels següents continents: Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica i Oceania.
- Localitzar en un mapa físic de la Península Ibèrica un mínim de 20 accidents geogràfics.
- Localitzar en un mapa de Mallorca els principals accidents geogràfics.
- Conèixer les característiques del medi físic de les Illes Balears.
- Enumerar almenys tres formes d'impacte ambiental degradant a causa de l'activitat humana. Explicar-ne les causes, les conseqüències i les possibles solucions.
- Explicar el concepte i indicar quan i on es desenvoluparen els següents períodes: Paleolític, Neolític i Edat dels Metalls.
- Conèixer algunes de les manifestacions de la Cultura Talaiòtica.
- Explicar el paper del faraó, de la religió i de les construccions arquitectòniques a l'Antic Egipte.
- Explicar els fonaments de la civilització grega.
- Saber explicar les bases sociopolítiques i econòmiques de l'Imperi Romà.
- Identificar alguns dels trets (cronologia, vestigis, etc.) de Mallorca a les èpoques abans esmentades.
- Assistir a classe amb regularitat.
- Realitzar les activitats proposades (treballs, informes, etc.). Presentar les conclusions de manera clara, ordenada i neta en el terminis previstos.

3.2.ALUMNES DE TERCER D'ESO AMB L'ASSIGNATURA DE CIÈNCIES SOCIALS PENDENT DE SEGON

Per a superar l'assignatura pendent del curs anterior els alumnes realitzaran un conjunt d'activitats específiques que els indicarà el professor que imparteixi la matèria a l'alumne durant el curs 2009-2010.

Per a superar l'assignatura pendent es valorarà la realització de les tasques, la marxa del curs present i unes proves que es realitzaran al final de cada trimestre per blocs de contingut.

Els coneixements mínims exigibles són:

- Llegir i interpretar plànols i mapes de diferents categories i escales.
- Localitzar en un mapa mut físic un mínim de 10 accidents geogràfics a cada un dels següents continents: Europa, Àsia, Àfrica i Amèrica.
- Localitzar en un mapa físic de la Península Ibèrica un mínim de 10 accidents geogràfics.
- Localitzar en un mapa de Mallorca els principals accidents geogràfics.
- Localitzar en un mapa polític els països d'Europa.
- Situar en un mapa els països de la Unió Europea i les seves capitals.
- Localitzar en un mapa polític un mínim de 10 països a cada un dels següents continents: Àsia, Àfrica i Amèrica.
- Situar les Comunitats Autònomes d'Espanya.
- Situar els municipis i nuclis urbans de Mallorca.
- Conèixer la desigual distribució de la població que existeix al món, a Europa, a Espanya i a les illes Balears.
- Explicar les característiques de les migracions europees actuals.
- Enumerar les característiques fonamentals del turisme que arriba a Espanya i a les Illes Balears.
- Explicar el concepte i indicar quan i on es desenvoluparen els següents períodes: Paleolític, Neolític i Edat dels Metalls.
- Explicar el paper del faraó i de la religió a l'Antic Egipte.
- Explicar el funcionament de la Democràcia d'Atenes.
- Saber explicar les bases socio-econòmiques de l'Imperi Romà.
- Definir el concepte de romanització. Conèixer el cas de Mallorca.
- Citar les aportacions més importants de la Civilització Islàmica a l'agricultura. Identificar algunes restes d'aquesta època a Mallorca.
- Conèixer els estaments de la societat feudal.
- Explicar la incorporació de Mallorca a la confederació catalano-aragonesa.
- Identificar i comentar els principals elements constructius dels edificis gòtics.

3.3.ALUMNES DE QUART AMB L'ASSIGNATURA DE CIÈNCIES SOCIALS PENDENT DE TERCER.

Per a superar l'assignatura pendent del curs anterior els alumnes realitzaran un conjunt d'activitats específiques que els indicarà el professor que imparteixi la matèria a l'alumne durant el curs 2009-2010.

Es valorarà la realització de les tasques, la marxa del curs present i una prova de contingut .

Els mínims exigibles són::

- Localitzar un mínim de deu aspectes físics (relleu, mars, costes, rius, deserts, etc) a cada un dels continents.
- Localitzar en un mapa mut (polític) els estats europeus.
- Localitzar els països i capitals de la Unió Europea. Conèixer com funciona actualment i quins són els seus objectius.
- Localitzar en un mapa mut (polític) 10 països a cada un dels següents continents: Àsia, Àfrica i Amèrica.
- Localitzar en un mapa les principals unitats de relleu i els rius més importants la Península Ibèrica.
- Situar les Comunitats Autònomes i la divisió provincial d'Espanya.
- Identificar i comentar diferents tipus de plànols urbans.
- Identificar en un plànol de Palma el centre, l'eixample i la perifèria.
- Conèixer l'evolució històrica de Palma.

3.3.ALUMNES DE SEGON DE BATXILLERAT AMB L'ASSIGNATURA D'HISTÒRIA PENDENT DE PRIMER

Per a superar l'assignatura pendent del curs anterior els alumnes realitzaran un conjunt d'activitats específiques que els indicarà el professor que imparteixi la matèria a l'alumne durant el curs 2009-2010.

Per a superar l'assignatura pendent es valorarà la realització de les tasques, la marxa del curs present i unes proves que es realitzaran abans de cada trimestre per blocs de contingut.

Per aprovar l'assignatura els alumnes han de :

- Explicar i relacionar els inicis de la industrialització amb el creixement demogràfic i les transformacions agrícoles a Anglaterra del segle XVIII.
- Identificar algunes idees bàsiques del liberalisme econòmic.
- Conèixer els trets principals del sistema capitalista.
- Explicar altres models d'industrialització diferents a l'anglès.
- Identificar i explicar els fonaments del liberalisme polític.
- Comparar el model polític de l'Antic Règim i el liberal. Situar exemples dels dos models geogràfica i cronològicament
- Saber explicar raonadament perquè la Revolució Francesa és considerada el model clàssic de revolució liberal burgesa.
- Explicar la unificació d'Itàlia i la unificació d'Alemanya.
- Identificar i diferenciar les idees principals dels pensadors utòpics, marxistes i anarquistes a través de textos escrits per ells mateixos.
- Conèixer les causes de l'imperialisme.
- Delimitar les àrees d'expansió dels imperis colonials i conèixer els estats que participaren en la carrera colonial entre 1870 i 1914.
- Explicar les causes, fases i conseqüències de la Primera Guerra Mundial.
- Conèixer la situació econòmica, social i política de Rússia de començaments del segle XX.
- Distingir, situar cronològicament i caracteritzar les fases de la Revolució Russa.
- Entendre el model polític resultant del procés revolucinari i comparar-lo amb el model d'Estat liberal.
- Explicar les causes de la crisi de 1929.
- Raonar les semblances i diferències entre el feixisme i el nazisme.
- Conèixer les causes, les fases, els fets més rellevants i les conseqüències de la Segona Guerra Mundial.
- Explicar les causes de la formació de blocs i la Guerra Freda.
- Conèixer el procés descolonitzador.
- Explicar l'expansió del món comunista: l'hegemonia soviètica, les democràcies populars de l'Europa de l'Est i la Revolució Xinesa.
- Saber explicar l'esfondrament del món comunista. Entendre els canvis de l'Europa socialista i el final de l'URSS.
- Conèixer alguns conflictes i guerres del final del segle.
- Explicar el paper dels organismes internacionals: El nou paper de l'ONU, l'OTAN després de la caiguda del comunisme; la Unió Europea en el nou context internacional.
- Aplicar correctament les següents tècniques de treball:
Lectura i comentari de gràfics.
Comentari de text.
Comentar un mapa històric.

- Assistir a les sessions informatives
- Claredat expositiva.
- Comprensió oral i escrita.
- Suficient capacitat d'interpretació de diferents fonts històriques.
- Correcta i puntual presentació de les feines encomanades.

3.4.ALUMNES DE SEGON DE BATXILLERAT AMB L'ASSIGNATURA HTA I CULTURA DE LES ILLES BALEARS.

Els alumnes de segon de batxillerat amb aquesta assignatura pendent de primer hauran de realitzar una prova escrita amb el contingut de mínims d'aquesta assignatura. Sempre que ho vulguin podran ser tutorats per la professora que imparteix l'assignatura que li resoldrà qualsevol dubte.

4.REVISIÓ DE LES PROPOSTES DE MILLORA DE LA MEMÒRIA ANTERIOR.

Respecte a la memòria del curs 2008-09 al punt 12.1 de resultats escolars(pendents) ara es destinaran dues hores de tutoria per a la recuperació de pendents i també es faran diferents convocatòries (no només una) per facilitar la seva recuperació.

Del punt 12.9 recursos, s'ha canviat el projector de l'aula Poli 3 . L'editorial Vicens Vives ha regalat al departament amb un projector (per l'aula 1.09) i l'Apa ha pagat una pantalla i el suport del projector. S'està instal·lant.

Els altres punts s'han comunicat a la direcció del centre.

Reunit el departament de Ciències Socials , el dia 28 de setembre de 2009, en sessió ordinària, ha aprovat el contingut d'aquesta memòria.

El /la cap de departament

nom i llinatges:
NRP:

PROFESSORAT DEL DEPARTAMENT

nom i llinatges:
NRP:

nom i llinatges:
NRP:

nom i llinatges:
NRP:

nom i llinatges:
NRP:

Vist i plau
La directora

Margalida Ramis

Palma, 30 de setembre de 2010.

El professorat del Departament,

MARIA ANTÒNIA PARÍS SAURINA
CRISTINA RUIZ MÁÑEZ
AGUSTINA VILARET GONZÁLEZ
APOL·LÒNIA NADAL MUT